

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINLEVA ULICA 6 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Izdaja vsak dan opoldne — Mesečna naročnina 11.— Kr. za inosestretvo 15.20 Kr
IZKLJUCNO ZASTOPSTVO za oglaševanje iz Kraljevine Italije in inosestretva ima
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO
Računi pri poštno čekovnem zavodu:
Ljubljana št. 10-351
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Duelli di artiglieria in Egitto

Notevole attività dell'aviazione — 4 velivoli inglesi distrutti

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 3 agosto il seguente bollettino di guerra n. 797:

In Egitto vivaci duelli di artiglieria. Le opposte aviazioni hanno opposto notevole attività: quella italiana e tedesca ha battuto con visibili risultati concentramenti di truppe e di mezzi nelle retrovie nemiche.

Le batterie contraeree della Divisione »Trento« hanno centrato e distrutto due velivoli britannici.

L'aeroporto di Hal Far è stato bombardato da formazioni dell'Asse; in combattimento due »Spitfire« venivano abbattuti dalla caccia germanica.

Ripetuti attacchi aerei contro un nostro convoglio in navigazione nel Mediterraneo sono completamente falliti per la pronta

manovra delle navi e l'efficace reazione della scorta.

Nella notte dal 28 al 29 luglio u. s. aerei avversari bombardavano poche miglia a Nord-Est di Derna la nave ospedale »Città di Trapani« nonostante questa fosse munita dei ben visibili contrassegni regolamentari. L'atto disumano non ha avuto, fortunatamente, alcuna conseguenza, ma ciò non è certo dipeso dalla volontà dei piloti della RAF per i quali il ricordo della nave ospedale »Pe« aerosilurata nella rada di Valone l'anno scorso non sembra sia di alcun peso morale.

La formazione dei nostri cacciatori citata nel bollettino odierno per il brillante risultato conseguito in duro combattimento contro la caccia nemica era comandata dal capitano pilota Giorgio Tunio.

Topniški dvoboji v Egiptu

Zivahno delovanje letalstva — 4 angleška letala sestreljena

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 3. avgusta naslednje 797. vojno poročilo:

V Egiptu živahno topniško delovanje.

Nasprotniško letalstvo je razvijalo znatno delavnost. Italijansko in nemško letalstvo je z vidnim uspehom napadalo zbirališča čet in sovražnikova vojna sredstva v zaledju.

Protiletalske baterije divizije »Trento« so zalede in uničile 2 britanski letali.

Osovinski letalski oddelki so bombardirali letališče Al Far. V spopadu so nemški lovci sestrelili 2 letali tipa »Spitfire«.

Ponovni letalski napadi na naš konvoj, ki je na poti po Sredozemskem morju, so se zaradi točnega manevriranja ladij in

učinkovitega odpora spremstva popolnoma izjalovili.

V noči med 28. in 29. julijem je sovražni bombnik nekaj milj severovzhodno od Derna potopil bolniško ladjo »Città di Trapani« navzile jasno oznako Rdečega križa, s katerim je bila vidno označena. Nečloveški napad k sreči ni imel nobenih posledic, toda to gotovo ni bilo odvisno od volje pilotov RAF, na katere spominja na bolniško ladjo »Fox«, ki so jo lansko leto bombardirala angleška letala v zalivu Valone, očitno ni imel nobenega moralnega učinka. Poročilo dodaja med drugim tudi to, da je poveljeval skupini italijanskih lovcev, o kateri pravi današnje vojno poročilo, da je dosegla odlične uspehe v sridnem dvoboju s sovražnimi lovci, letalski stotnik Giorgio Tunio.

Rekorden uspeh torpednega letalca

Potopil in poškodoval je s torpedi 24 sovražnih vojnih in tovornih ladij

Rim, 4. avg. s. K številnim rekordom, katerim se italijanski letalci lahko pohvaljujejo, se je pridružil nadaljnji rekord v zadnji dobil intenzivnega vojnega delovanja. Gre za vojni rekord, ki ga je Italij priobli kapitan-pilot Carlo Emanuele Buscaglia iz Novare. V teku sedanje vojne je izvršil 29 torpediranj in zadel s 24 torpedi. Ta oficer, ki poveljuje sedaj skupini torpednih letal v operacijskem področju, je sodeloval pri prvi akciji tega specialnega orožja dne 15. avgusta 1940 v napadu na vojaško pristanišče Aleksandrijo in od tedaj je neprestano odlično deloval in dosegal zmage. V celoti je ta pravi »ase« torpednih letal, ki doslej nima tekmecev v katerikoli inosestretski letalstvu, potopil 2 težki križarji, 2 pomožni križarji, 1 polagalka mrež in 5 parnikov s skupno 66.000 tonami. Zadel in hudo poškodoval je 2 bojni ladij, 1 nosilsko letal, 6 križarj, 2 rušilca in 3 parnike. Kapitan Buscaglia je bil odlikovan s 6 srebrnimi kolajnam za vojaško hrabrost, z železnim križem II. razreda in je dvakrat napredoval zaradi zaslug v vojni. Navajamo seznam njegovih akcij. Mnoge od teh so bile izvedene posamič, ostale pa s sodelovanjem drugih letal iste vrste: 27. avgusta 1940 je bila zadeta križarka

tipa »London«, 17. septembra 1940 potopljena 1 križarka tipa »Kent«, 29. septembra 1940 zadeta s torpedom bojna ladja »Renown«, 2. novembra 1940 zadeta križarka tipa »Capetown«, 13. novembra 1940 potopljen parnik s 10.000 tonami, 3. decembra 1940 torpedirana 1 križarka v zalivu Suda, 26. decembra 1940 potopljen parnik s 6.000 tonami, 28. marca 1941 potopljena križarka s 8.000 tonami, 2. aprila 1941 potopljen parnik s 15.000 tonami, 15. aprila 1941 potopljen parnik s 15.000 tonami, 20. aprila 1941 potopljena pomožna križarka s 8.000 tonami, 8. maja 1941 zadeta križarka s 8.000 tonami, 4. julija 1941 potopljena pomožna križarka s 7.000 tonami, 9. julija 1941 zadet parnik s 5.000 tonami, 19. julija 1941 zadeta križarka s 10.000 tonami, 6. avgusta 1941 zadet 1 rušilec, 11. avgusta 1941 potopljena polagalka mrež »Protector« s 2.800 tonami, 21. avgusta 1941 zadet 1 rušilec tipa »Keith«, 23. novembra 1941 zadet 1 parnik s 7.000 tonami, 17. decembra 1941 zadeta križarka nedoločene vrste, 28. decembra 1941 potopljen parnik s 10.000 tonami, 14. junija 1942 torpedirana nosilka letal »Argus« in 15. junija 1942 torpediran parnik s 5.000 tonami.

Proti podmornicam ni učinkovite obrambe

Berlin, 4. avg. s. Včerajšnji popoldnevni ki so objavili razgovor admirala Dönitz, poveljnika nemških podmornic, z vojnimi dopisnikom Gerhardom Weisom. Rekel je med drugim, da anglosaško vodstvo doslej ni moglo v bistvu ničesar drugega iznajti kot konvoje za zaščito lastnega brodovlja. To je bil sistem, ki je bil uporabljen že leta 1918 in na katerem je temeljila vsa defenzivna organizacija angleške plovbe. Logično je da so se nemške podmornice zaradi tega pripravile, da naredijo ta sistem neučinkovit. Ni mogoče navajati podrobnosti glede tega, toda lahko rečemo, je izjavil admiral Dönitz, da se izvaja z odličnimi uspehi tako zvana »taktika bloka«. Admiral je jasno dokazal, da porazdelitev nemških podmorniških sil v mnogih morjih nikakor ni škodovala učinkovitosti v borbi tega orožja proti sovražnemu pomorskemu prometu, ki je bil v nekaterih morjih dokončno onemogočen. Admiral Dönitz je na naslednja vprašanja rekel, da je bilo za Nemce posebno veselje poslušati pred leti ocenjevanje sedanje sovražnika glede nemških podmornic. Podmornica s 500 tonami se je smatrala za obalno enotico. Zato je bilo veliko presenečenje, ko so začele te podmornice operirati na Atlantiku in so prišle celo do ameriške obale. To se je izvedlo lahko predvsem s skrbnim izkoriščanjem prostora v notranjosti edine, z odpravo sleherne osebnega udobja in slehernega razkošja, zlasti pa z ojačenjem ladijskega orožja in borbene duha posadke. V bistvu imajo na nasprotni strani, je ironično dodal admiral Dönitz, da imajo naše podmornice »obalne enote«, kajti te operirajo vzdolž ameriške obale. Obrambne metode Američanov proti našemu podmorničnemu orožju so neučinko-

vite spričo borbene duha in izkustva naših podmorničarjev. Razen tega pošilja Nemčija v borbo vedno nove valove podmornic, tako da je omrtvica sleherna možnost dosega najmanjšega uspeha s strani nasprotnika.

Govorec o sodelovanju med podmornicami in letalstvom je admiral rekel, da je sodelovanje zelo plodno, zlasti zaradi tega, ker je vidljivost za podmorniško orožje manjša kot za letalstvo. Letalske globinske bombe so tako učinkovite proti podmornicam kakor protiletalsko orožje proti letalom. Osnova sodelovanja je tudi tu skladje v akciji. To je popolnoma izvedeno pri nemških silah, dočim je vir težko rešljivih problemov za Anglijo. Na vprašanje, ali je angleško bombardiranje nemških obalnih mest nevarno za podmornice, je admiral odgovoril, da je leta 1940 izredno hudo letalsko bombardiranje lahko povzročilo motnje v napravah za podmorniško orožje na kopnem, danes pa je z velikanskimi betonskimi napravami, ki prenesajo bombe in ki so izvedene ob atlantski obali v Rokavskem prelivu in v Nemčiji, ta nevarnost popolnoma odpravljena. Danes je vse pod streho in dobro zaščiteno. Lahko pride kakršnokoli število letal, ki odvržejo kotikorkot ton bomb, oporišča nemških podmornic ne morejo biti več poškodovana. Pred zaključkom, reče, da je glavni strateški cilj podmorniške vojne še vedno najbolj občutena ovira sovražnega brodovlja, je admiral Dönitz ironiziral govorenje iz sovražnih virov glede tajnih oporšč v »vračnih džavah« za nemške podmornice in glede domnevnih otkov na oceanih, kjer naj bi obstajala velika skladišča za dobavo bencina.

Duce v Gorizii

Po inspekciji čet v bližini stare meje je imel sestanek s poveljniki armadnih zborov v Sloveniji, Dalmaciji in Hrvatski, katerim je dal potrebna navodila

Rim, 4. avg. s. Dne 31. julija zjutraj je Duce ob spremstvu Tajnika fasistične stranke došel s letalom brez predhodne napovedi na letališče v Gorizii. Sprejel ga je general Ferrero, poveljnik armadnega zbora Trieste. Z letališča v Gorizii se je Duce napotil v Redipuglio kjer se je poklonil na grobu vojvode d'Aoste, poveljnika nepremagane 3. armade, in ob grobeh stotisoč padlih, ki tu počivajo. Po kratkem odmoru je Duce nadaljeval pot v avtomobilu proti Castellnuovo d'Istria in v nekaj v bližini stare meje, kjer je prisostvoval zanimivim vežbanjem streljanja z možnarji in novimi topovi za pehoto. Potem se je udeležil skromnega obeda v oficirski menzi, na kar se je vrnil v Gorizii, kamor je došel ob 15.30.

Na poveljništvu vojaškega okrožja je Duce zbral k raportu skupino poveljnikov, ki so se v ta namen tu sestali. Navzoči so bili šef generalnega štaba maršal Cavallero, šef glavnega stana vojske general Ambrosio, vrhovni poveljnik Oboroženih sil v Sloveniji in Dalmaciji general Roatta, poveljnik armadnega zbora »Trieste« general Ferrero, poveljnik ljubljanskega armadnega zbora general Robotti in poveljnik V. armadnega zbora, ki se nahaja na Hrvaškem, general Coturri z generalštabnimi ofi-

cirji posameznih poveljništev.

Na Ducejev poziv je general Roatta obširno poročal o položaju v Sloveniji in v bližnjem ozemlju. Poročal je o izvajanju vojaških merah, ki so v teku za zagotovitev reda in miru v teh pasovih ter je očitno tudi program za bodočnost.

Duce je potem, ko je zahteval od generala Roate razna pojasnila in poudarila, da je videti položaj z mnogo katerih vidikov zadovoljiv: govoril in orisal navzočim splošni operativni položaj na raznih frontah osi ter je določil v okviru splošne operativne situacije italijanski vojaški položaj in navedel razne naloge, ki so poverjene našim oboroženim silam na raznih bojiščih. Duce je prešel nato na tehnično proučevanje raznih zahtev in smernic, ki jih je dal glede tega, ter je nakazal možnosti in načrte za bodočnost, zaustavljajoč se posebej pri problemih, ki naravnost zanimajo obmejne pas ter Slovenijo in Dalmacijo s posebnim ozirom na Slovenijo. Raport je trajal skoro dve uri in se je zaključil z natančnimi navodili, ki jih je Duce dal zbranim poveljnikom.

Že med raportom se je zbrala na trgu pred poveljništvom množica, vzklikajoča Duceju, medtem pa so dospeli tudi prefekt iz Gorizii in zvezni tajniki iz

Gorizii, Trieste, Udin, Pole in Ljubljane.

Po končanem raportu s poveljem na pozor šefa glavnega stana se je Duce pokazal na balkonu, ob njegovi strani je pa bil Tajnik Stranke. Po mogočnem »a no!« vse množice, je Duce, večkrat prikinjen z gorečim odobravanjem, govoril s poudarjenim naglasom ter omenjal epični napor, s katerim so bila posvečena obrežja Isonza in doline Carsa in so se te zemlje za vedno zopet pridružile materi domovini. Proti tistim, ki se tostran ali onstran stare meje še vdajajo bolnim sanjam, je Duce rekel, da bo izvajal, kakor se že izvaja, neupogljiv zakon Rima.

Druza fronta, je rekel Duce, se ne bo naredila tu in verjetno ne v nobenem drugem delu sveta. Os in trojni pakt imajo sredstva za doseg zmag.

Manifestacija nezadržnega navdušenja je pozdravila konec govora, po katerem je Duce zaustil palačo poveljništva ter zopet sedel v svoj avtomobil, ki si je težavo odpiral pot skozi odobravalno množico in došel na letališče.

Tu se je Duce razgovarjal na kratko z zastopniki oblasti in urviki ter je nato po topli manifestaciji letalcev z letališča zopet vstopil v svoje trimotorno letalo in odletel ob 18. uri v odličnem poletu.

Proti Kavkazu

Nemški tankovski oddelki so se približali gornjemu toku reke Kuban — Sovjetski napadi v donskem loku odbiti

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 3. avgusta. Nemško vrhovno poveljništvo objavlja naslednje vojno poročilo:

Na vzhodu se bliža za sledovanje sovražnika določena tankovska armada gornjemu toku Kubana. Krajinski odpor raztresen in med seboj nepovezanih oddelkov je bil zlomljen. Zaplenjeni so številni plen, zlasti topov. Severovzhodno odtod so bili sovjetski zaščitni oddelki poginani proti jugu. Tudi tu se nadaljuje prodiranje.

Med Salom in Donom potiskajo nemške in rumunske čete sovražnika proti jugu. Močni oddelki bojnih in rušilnih letal so posegli v borbo. Sovražne zveze v zaledju, zlasti na kubanskem področju, so izpostavljene hudim napadom, zlasti progama Baku-Rostov.

V velikem loku Dona so bili ponovni sovjetski napadi sovražnika zavrnjeni in uničenih zopet 85 tankov. Strmoglavina in bojna letala ter protiletalsko topništvo se tu uspešno udeležujejo bojev. Pri nočnih napadih na plovo na Volgi sta bili dve petrolejski ladji in 6 tovornih ladij potopljenih, nadaljnjih devet pa poškodovanih.

Severno od Rževa, na fronti pri Volhovu in pred Petrogradom so se izjalovili neprestani napadi močnejših sovražnih oddelkov, ki so bili očitno izvedeni za razbremenitev fronte na jugu.

Na Laponskem so pehota in oddelki gorskih lovcev ob podpori letalstva zavzeli več po sovražniku močno branjanih in utrjenih višin. V trdovratnih borbah po gozdovih je bilo uničenih veliko število sovražnih položajev.

Na murmanskim fronti so nalinici z uspešnimi udari uničili več sovražnih obrambnih naprav.

Sovjetsko letalstvo je izgubilo včeraj 114 letal. Pet lastnih letal posrečemo.

Na Malji so letališče Halfar bombardirala nemška in italijanska letala in so bili doseženi uspešni zadetki.

Na vzhodnem Sredozemskem morju je nemška podmornica potopila sovražno transportno jadrnico.

Na vzhodni obali Anelije in v Midlandu so nemška letala včeraj in v pretekli noči bombardirala vojaško važne naprave v več krajih. V času od 23. julija do 2. avgusta je izgubilo angleško letalstvo 248 letal, od tega 84 nad Sredozemskim morjem in v severni Afriki. V istem času smo v borbi proti Aneliji izenbili 78 lastnih letal.

Borbe na jugu

Berlin, 4. avg. s. Nemške oklopne kolone se približujejo gornjemu toku Kubana. Sporadični odpori sovjetskih zaščitnic se naglo likvidirajo. S pristojnega vojaškega vira je bilo sporočeno, da so zmagovite čete dosegle neko važno železniško središče 75 km južnozapadno od Saljska.

Glede borb, ki so v teku v zadnjem odseku donskega kolona, se pripominja, da boljševiki ne razpolagajo samo z znanimi sredstvi, temveč se nahajajo tudi na položajih, ki omogočajo učinkovit odpor. To objasnjuje protinapade, s katerimi skušajo odbrati svoje postojanke. Da sovražnik razpolaga z znanimi sredstvi, se lahko zaključuje po poročilu včerajšnjega vrhovnega poveljništva, da je bilo uničenih nadaljnjih 85 tankov, kar znači, da so boljševiki doslej izgubili v tem majhnem odseku 567 tankov.

Omeniti je treba, da gre skoraj izključno za sovjetski material. Angleški in ame-

riški tanki so maloštevilni. To, pravijo v tukajšnjih krogih, potrjuje z ene strani, da anglosaške dobave niso mogle biti znatnega obsega, z druge strani pa, da je produkcijska kapaciteta sovjetske vojne industrije še znatna.

Glede sovjetskega umika na področju Kubana se smatra za malo verjetno, da bi mogli boljševiki nuditi učinkovit odpor ob južnem obrežju istoimenske reke. Glede nadaljnega razvoja bo treba videti, s kakšnimi rezervami sovražnik razpolaga na Kavkazu in pravem pomenu besede. Boljševizem je že načel svoje rezerve. Bitke v preteklem letu in ogromne žrtve v brezuspešnih zimskih ofenzivah so zapustile neizpolnjljive praznine. Dejstvo je, poročila nekateri poročevalci, da se lahko presteže na prste med 20 in 30. letom. Prevladujejo najmlajši in starejši ljudje.

Borba na vrhuncu

Rim, 4. avg. s. Posebni dopisnik »Daily Maila« na ruski fronti je obvestil svoj list, da »nemški vojni stroj drži zdaj kakor plaz nezadržno proti Kavkazu in da nemška letala neprestano napadajo ruske položaje in podpirajo operacije na kopnem. Borba je dosegla svoj vrhunec. Sovjeti uporabljajo svoje zadnje rezerve za obupen odpor.

Obupni pozivi rdeči vojski

Rim, 4. avg. s. Moskovski radio je oddal vsebino nekakega uvodnega članka »Pravda«, v katerem je rečeno med drugim: »Nevarnost, ki grozi naši državi, je postala bolj akutna. Nemci kljub izgubam pritiskajo še naprej v smeri proti Kavkazu. Treba je preprečiti načrte sovražnika in rešiti bogastvo juga in odpraviti nemški pritisk. Moramo se boriti v vseh odsekih od zadnje kaplje krvi in moramo narediti iz vsakega grča, polja in reke nezavzetno postojanko. Slehera ped zemlje, ki je poverjena rdečemu vojaku, je sveta. Dokler bo mogel s svojo roko gibati, dokler je v njegovih žilah še kaplja krvi, se mora boriti in poginiti ne pa se umakniti.

Konec moskovskih sanj

Buenos Aires, 4. avg. s. List »Nacion« objavlja zgodovinski pregled vseh poskusov Rusije v zadnjih dveh stoletjih, da bi prodrla proti Evropi po načrtih Petra Velikega. List piše, da se bodo imperialistične sanje boljševiške Rusije končale za vedno, ko jo bo os premagala in da se Sovjeti popolnoma jasno zavedajo, da ne bodo obstojali več kot velika sila po svojem dokončnem porazu.

Izpoved ujetega oficirja

Berlin, 4. avg. s. Nemška poluradna agencija poroča, da je boljševiški kapitan Sergej Sokolov, ki je bil ranjen in so ga Nemci ujele vzhodno od Proletarskaje, izjavil: Bil sem v borbah s svojo stotnijo na vzhodnem obrežju Dona. Vsi so nam rekli, da se moramo smatrati za žrtvovane, kajti nismo se mogli umakniti na noben način, ne da bi prišli pod vojno sodišče. Od moje stotnije so ostali pri življenju resnično samo 3, ki so bili ranjeni in ujeti kakor jaz. Ujetnik je dodal, da Timošenkove čete niso mogle spati cele tedne, ker jih je nemško letalstvo neprestano napadalo. Na železniških progah je bilo bombardiranih

Čiščenje zaledja

Berlin, 4. avg. s. V teku važnih očiščevalnih operacij v zaledju srednjega odseka vzhodne fronte so nemške čete med 4. in 30. julijem pokončale 63 boljševiških topov in uničile velike količine orožja. Sovražne tolpe, ki so se nahajale na tem odseku, so bile popolnoma uničene. Nemško letalstvo je sodelovalo ob podpori čet v teh operacijah, ki so potekale na izredno težavnem terenu, z izvidniškimi poletji in akcijami bombardiranja.

Finski odsek

Helsinki, 4. avg. s. Po večerajšnjem vojnem poročilu so finški lovci v zadnjih 24 urah v borbah nad Aunuško ožino sestrelili 2 sovjetska lovca tipa »Lagg 3«. Trije sovjetski bombniki so bežali s področja nad Helsinki zaradi močne protiletalske obrambe. Drugi sovjetski letalski napadi so povzročili alarme v obalnih središčih Finskega zaliva. Na fronti Karelske ožine je bil odbit sovjetski oddelki, ki je napadel po močni topovski pripravi.

Finsko topništvo je učinkovito obstreljevalo sovjetske položaje in med drugim razpršilo oddelke, ki se je pripravljalo za napad. Finska pehota je onemogočila sovjetske poizkuse prodora v prve obrambne črte. Na fronti vzhodne Karelije je finsko topništvo v južnem odseku uničilo 6 sovjetskih utrdbe.

Borbe na Laponskem

Berlin, 4. avg. s. Kakor je znano, javlja včerajšnje poročilo vrhovnega nemškega poveljništva v zmagovitih borbah na Laponskem. S pristojnega vojaškega vira se je izvedelo glede tega, da je višina, ki so jo zazele edine pehote in planinskih čet, velike strateške važnosti. Gre za obvladujočo postojanko, ki lahko postane oporišče za nadaljnje operacije.

Kralj Mihael na vzhodni fronti

Bukarešta, 4. avg. s. Rumunski kralj Mihael je prebil ob spremstvu podpredsednika ministrskega sveta prof. Mihaela Antonescu nekaj dni na vzhodni fronti. Ogledal si je področja, kjer se je izkazala hrabrost rumunskega vojaka. Vlada je inspicala tudi rumunske enote, ki so v borbah proti boljševiškim silam, in kralja so povod sprejeli z velikimi manifestacijami. Včeraj se je kralj Mihael vrnil v Bukarešto.

Bolgarija v novem redu

Sofija, 4. avg. s. V govoru, ki ga je imel v Bitolju notranji minister Gabrovski, je poudaril, da je danes geslo vseh Bolgarov: en narod, ena država, en kralj! — Minister je dodal, da je sedanji trenutek edinstven v zgodovini Bolgarije in da pripadajo Bolgarom važne naloge, to je obramba svobode in edinstva. Podčrtal je končno, da je svoboda in edinstvo Bolgarije predvsem za sluga modrosti vrhovnega vodje Bolgarije. Nj. Vel. kralja Borisa ter hrabrih italijanskih, nemških in zavezniških vojakov.

Zadnja pot nemškega generalnega konzula dr. Broscha

Ljubljana, 4. avgusta.

Včeraj popoldne se je Ljubljana poklonila spominu nenadno umrlega nemškega generalnega konzula v Ljubljani dr. Hansa Broscha. Številni mnogi bili posuta njegova rakeva. Na žalost je že dolgo pred pogrebom zbrala množica ljudi, ki so ga pospremili na njegovi poslednji poti. Polnoštevilno so bili zbrani ob rakvi generalnega konzula dr. Broscha člani tukajšnje nemške kolonije ter raznih nemških kulturnih ter drugih organizacij in ustanov. Polnoštevilno so prihitieli k pogrebu draga, očetovsko skrbnega šefa tudi uradni tukajšnji generalnega konzula, ki niso imeli v njem samo svojega službenega predstojnika, ampak tudi vzornega tovariša in svetovalca.

Pogreb blagoga pokojnika je dobil poseben svečanost obležje z navzočnostjo odličnih predstavnikov oblasti. Za rakvo nepozabnega pokojnika so korakali tik za pokojnikovimi svojci Visoki Komisar Eksc. Emilio Grazioli, Eksc. general Mario Robertti, Poveljnik XI. armadnega zbora, dr. Orlando Orlandi, Zvezni tajnik v Ljubljani, mestni poveljnik general Renzo Montagna, poveljnik oddelka črnih strajk »Montagna«, general Adolfo De Rienz, poveljnik divizijske pehote, general Armando Lubrano, predsednik raznežne komisije, comm. Pietro David, podprefekt v Ljubljani, comm. Domenico Ravelli, ljubljanski Kvestor, general Leon Rupnik, ljubljanski župan, comm. dr. Tranchida Salvatore, ljubljanski podžupan, polkovnik Antonio Caravetta, poveljnik 13. topniškega polka, podpolkovnik Luigi Geronzio, kot spremljevalec Visokega Komisarja, major Ettore Giovannini, poveljnik oddelka črnih strajk.

Razen tega številni častniki kot zastopniki posameznih oddelkov.

Nemški oblasti: nemški generalni konzul von Druffel, kot zastopnik nemškega zunanjega ministra von Ribbentropa in nemškega poslanika v Rimu von Mackenzena, policijski major Carol Holst, zvezni častnik pri Visokem Komisarjatu, kot zastopnik policijskega generalobrista Da Luegeja in kot zastopnik policijskega šefa za Koroško in Kranjsko, višji oddelkovni vodja SS policijski generalni poročnik Roesener in predstavnik Heimata. Za nemško kolonijo in ljubljanski konzulat kancler Liesenberg.

Hrvatske oblasti: dr. Zvonimir Ivančič, konzul Neodvisne Države Hrvatske, podkonzul Kazimir Lelas, oba v spremstvu uradnikov konzulata.

V imenu narodno-socialistične stranke je položil na grob venec njen zastopnik Grubitz, ki je zastopal tudi inozemsko strankino organizacijo. Pietetna in ginja na je bila poklonitev Ljubljane ob svežem grobu nepozabnega generalnega konzula dr. Broscha. Njegovi dobroti, ljubeznivosti bo ohranjen trajen spomin v srcih vseh, ki so ga cenili in spoštovali.

Nemški generalni konzul dr. Hans Brosch se je rodil 8. avgusta 1883 v Leibnitzu (sudet), prevzel vodstvo nemškega konzulata v Ljubljani 19. avgusta 1939. Nekaj časa je bil prideljen zunanjemu ministrstvu, se popeljal pa pet let nemški konzul v Tetuanu v Maroku. Od 1. 1927 do 1934 je bil konzul na nemškem generalnem konzulatu v Barceloni in od 1922 do 1927 delegacijski tajnik pri nemškem odpravništvu poslov v Rigi. Nedavno je bil imenovan za nemškega generalnega konzula.

Derenzinijske od Fiumane v 3:35,7, v štafeti 4x100 prosto je zmagala Fiumana v 5:13,7. Ostali spored je bil izveden že v soboto.

Klubski prvak v ženskem plavanju je postal Triestina z 12.987 točkami pred Doplav. Ansoldo iz Genova, ki je zbral 11.981 točk. Na tretje mesto se je uvrstila Fiumana z 11.902 točkami. Venchi Unica je na šestem oziroma predzadnjem mestu s 5120 točkami.

Start Finčeve v Triestu

Start Finčeve v točki 100 m prosto so gledalci spremljali z zanimanjem, ker se je pričakovalo, da bo zrušila italijanski rekord. Finčeva pa je plavala slabo, mogoče tudi zato, ker ni imela prave konkurence.

Mednarodni ženski telovadni troboj v Veneziji

Mednarodni ženski telovadni troboj z udeležbo ženskih vrst Italije, Madžarske in Nemčije se je končal takole: v prostih vajah je zmagala Madžarka Nagy, ki je zbrala enako število točk kakor njena sonarodnjakinja Horvathova. Tretja se je uvrstila Italijanka Gelminijska. Na gredih je bila prva Madžarka Eberjeva, druga Italijanka Gelminijska in tretja z enakim številom točk Madžarka Csillikova in Koetelesova. Na nesimetrični bradli sta zmagali Madžarka Csillikova in Nemka Treubelova z enakim številom točk; tretja je bila Koetelesova, četrta Gelminijska. Naj pripomni, da je Gelminijska doma iz Trieste.

Drobne vesti

Italijanski prvak v deseterboju je postal v nedeljo Paolone, član Gufa iz Napulja. Zmagal je s 6663 točkami, kar je nov italijanski rekord. Rekorder je bil doslej 12 let Carlini. Tekmovanje je bilo v Parmi, kjer so bile istočasno nekatere izbirne lahkoatletске tekme za sestavo italijanskega moštva, ki bo 23. t. m. nastopilo proti Švici.

SK Bratislava, letošnji slovaški nogometni prvak, bo 26. in 27. oktobra slovesno otvorila svoj novi stadion. Sklenila je prirediti ob tej priložnosti večji nogometni turnir. Povabila je nemškega prvaka Schalke 04, hrvatskega prvaka Gradjanskoga in rumunski klub Venus. Vsi omenjeni so valjilo že sprejeti. Spored prvega dne obsega tekmi med Gradjanskim in Venusom ter med Schalkejem in Bratislavo. Drugi dan pa bo Bratislava igrala z Venusom in Schalke z Gradjanskim.

Hrvatska lahkoatletska zveza že priznala prve hrvatske lahkoatletске rekorde. Velja jih zabeležiti:

100 m: Gal 11,2, 200 m: Urbic 24,0, 400 m: Srakar 53,9, 800 m: Kotnik 2:00,3, 1500 m: Kotnik 4:04,6, 5000 m: Kotnik 15:29,2, štafeta 4x100 m: moštvo Hrvatske (Dremil, Gal, Urbic, Rubin) 45,3; daljina: Urbic 6,95, višina: Abramović 1,77, ob palici: Ivanuš 3,40, troskok: Gal 13,70.

krogla: Miošić 13,52, disk: Marian 39,68, kladivo: Puhović 44,36, kopje: Markušić 55,86.

Nekaj teh rekordov je imelo zelo kratko življenje. Prvi je izboljšal Lušický rekord v tekni na 400 m. Pretekel je progo v 53,1. številna izboljšanja so bila dosežena tudi na finalnem moštvenem srečanju med Haskom in Concordio.

Nemško državno lahkoatletsko prvenstvo je bilo 25. in 26. julija v Berlinu. Prvenstvo so si priborili:

100 m: Mellerowicz 10,6, 200 m: Mellerowicz 21,6, 400 m: Harbig 48,1, 800 m: Giesen 1:54,4, 1500 m: Kaindl 3:56,6, 5000 m: Syring 15:17,2, 10.000 m: Eitel 31:50,8, 110 m zapreke: Zepernik 14,8, 400 m zapreke: Fromme 55,1, štafeta 4x100 m: Zrakoplovi iz Berlina 43,4.

daljina: Wagemann 7,36, višina: Langhoff 1,94, ob palici: Gloetzer 4; krogla: Woelke 15,74, disk: Wotapek 47,59, kladivo: Storch 54,64, kopje: Pektor 65,68.

Štirje Haeggovi svetovni rekordi in še kaj

Dočim državna prvenstva niso prinesla posebnih presenečenj, pa jih je bilo dovolj izven tega okvra. Največjo presenetljivost je zbudil znani švedski tekaš na srednje proge Gundar Hegg, ki mu je 1. julija potekla enoletna disvalifikacija.

Že takoj prvi dan po poteku roka je nastopil v Göteborgu in se pomeril z drugim znanim švedskim tekačem Arne-om Anderssonom v tekni na 1 miljo (1640,32 m). Zmagal je v času novega svetovnega rekorda 4:06,2. Andersson je zaostal samo za en meter in 1/2 izenčil obojini svetovni rekord Američana Woodersona 4:06,4. Evi dni nato je Haegg startal v olimpijskem stadionu v Stockholmu. V tekni na 2 milj (3218 m) je dosegel čas 8:47,8. To je zopet nov svetovni rekord. Prejšnji je pripadal Fincu Mäkiu z 8:53,2. Ta rekord je prekosil Anderson z 8:51,4.

Največje presenečenje pa je zbudila vest, da je Haegg 17. julija v Stockholmu za dve sekundi prekosil rekord v tekni na 1500 m. Dosegel je čas 3:45,8. Prejšnji svetovni rekord na tej progi je pripadal Loweloyku. Dva dni nato je Haegg v Maelmoe dosegel štiri nove svetovne rekorde. Prejšnji rekord na dva kilometra je pripadal Američanu Sam Romanu s 5:16,4 in tako v treh tednih dosegel štiri nove svetovne rekorde. Prejšnji rekord na dva kilometra je pripadal Američanu Sam Romanu s 5:16,8.

Atletov Haeggovih sposobnosti je malo. Upravičeno ga svetovno časopisje primerja z znamenitim Fincom Nurmijem, ki je po vsem svetu proslavil svojo domovino s svojimi izrednimi uspehi v tekni na dolge proge, švedi pa imajo v svojih vrstah še mnoge druge izvrstne lahkoatlete, o katerih uspehih bomo še poročali.

Končno še nemško lahkoatletsko prvenstvo

V soboto in nedeljo je bilo v Triestu italijanski klubsko žensko plavalno prvenstvo. Startalo je sedem klubov, med njimi S. Triestina Nuoto, Fiumana Nuoto in tudi Venchi Unica iz Torina, katere član je Draguš Finčeva.

Tekmovanje je dalo v nedeljo naslednje rezultate. V plavanju na 100 m prosto je zmagala Finčeva v 1:11, na 400 m prosto je bila prva Crugnolo (SS Lazio iz Rima) s 6:06,8, na 100 m hrbtno je zmagala Skerliva od Trieste z 1:29,4, na 200 m prosto

Nagrada za rojstvo dvojčkov

Visoki komisar je iz Ducejevega sklada podelil zakoncema Klemenču Martinu in Neži, Pušče št. 1, občina Smihel-Stopiče, o priliki rojstva dvojčkov nagrado v znesku 600 lir.

Tečaj italijanskega jezika

Institut za italijansko kulturo javlja: Od ponedeljka 3. avgusta dalje je otvoren vpisovanje za tri poletne tečaje italijanskega jezika (nižji, srednji in višji oddelek). Vsak tečaj bo trajal dva meseca in sicer od srede avgusta do srede oktobra. Tečaji imajo pospešen in praktičen značaj in po pouk v njih po tri ure na teden z lekcijami in konverzacijo.

Za vpisnino in obisk dvomesečnega tečaja je treba plačati 25 lir. Točen učni red bo čimprej objavljen.

Kraljice Helene, kjer se zdravi tudi 50letni vratar tvrde Modiano Peter Di Natale iz Poggiatealle, ki ima poškodbe od ucarcev po glavi.

— **Ljudsko gibanje.** V Triestu je bilo 31. julija 13 rojstev, 10 smrtnih primerov in štiri poroke.

— **Smrt starih triestinskih meščanov.** Umrli so te dni v Triestu stari triestinski meščani in meščanke šlehtna Marija Amalia Vicentini-Nobile, šlehtna Klara Kossel-Stefe, šlehtna Karika Gregoruti-Sapuzachi in šlehtna Augustina Cedini.

Dela na novem univerzitetnem poslopiju naglo napredujejo, tako da se bo s 1. novembrom nova ladjedelnica in mehanična fakulteta lahko vselila v svoje prostore. Dva paviljona za laboratorije inženjersko ladjedelnico mehanične fakultete sta že pod streho, ostala bosta v kratkem svedla. V desnem krilu glavnega univerzitetnega poslopija se vršijo notranja oprema dela, na zunanji strani pa se dovršuje nalaganje mramornih pročelijnih plošč. Marmorni komadi prihajajo iz Cave Arene v Istriji.

Prepoved kopanja v okuženih vodah

Ljubljana, 4. avgusta

Ker v Ljubljani še ni do kraja izvedena kanalizacija se na mnogih krajih iztekajo kanali, kanalski in grezniški pretoki ter odtoki odpadnih voda v reke. Zato vada Ljubljance od Pruskega mostu navzdol, Gruberjevega prekopa od Karlovskega mostu navzdol in Gradaščice ni le onesnažena, temveč so lahko v njej ob vsakem času tudi kati črevesnih nalezljivih bolezni in kalj, ki povzročajo razne kožne in druge bolezni. Zato je tudi kopanje v teh vodah lahko zdravju nevarno, nevarno pa predvsem za širjenje črevesnih nalezljivih bolezni, raznih vrst tifusa, griže in nalezljivih vnetij črevesja.

Kopanje v navedenih delih reke iz javnih zdravstvenih razlogov tudi oblastno prepovedano ter bo iz javnih ozirav žal treba proti nepošlunim kopalcem tudi primerno postopati. Ni namreč prav, da bi pojedinci kljub uradnim odredbam izpostavljali v nevarnost lastno zdravje ter v primeru nalezljivih obolenj tudi zdravje drugega prebivalstva. Tudi se ne more dovoljevati, da bi razni neobglavljeni otroci kvarili in razdirali nasipe in škarpe ob reguliranih rekah.

Izgovor, da ni prilik za brezplačno kopanje, je prazen. Vsak občan se lahko, samo če upošteva osnovne zahteve reda in obzirnosti do sočloveka, koplje v brezplačnem kopališču ob Trnovskem pristanu in na Spici, kjer je prostora za stotine in stotine kopalcev.

Opozarjamo predvsem starše, naj pazijo, kje se kopeljejo njih otroci, da ne bo nepotrebnih skrbi za njih zdravje in nepotrebnih potov zaradi oblastnih ukrepov.

Naše gledališče

OPERA

Torek, 4. avg.: ob 17.: Baletni večer. Red A Sreda, 5. ob 17.: Baletni večer. Lanski abonma sreda in B.

Cetrtek, 6. ob 17.: Trubadur. Red cetrtek.

Abonent red A bodo imeli jutri t. j. v torek uprizoritev Verdijeve opere »Trubadur« v sledeči zasedbi: grof Luna — Janko, Leonora — Heybalova, Azucena — Golobova, Manrico — Francel, Ferrando — Petrovič Tone p. g. Ines — Polajnarjeva, Ruiz — Kristančič, cigan — M. Gregorin, Dirigent A. Neffat, režiser C. Debevec, zborovodja R. Simoniti.

Lanske abonente reda sreda in cetrtek obvešča gledališka uprava, da jim bo nadomestila lani izostalo uprizoritev »Ero z onega sveta« z »Baletnim večerom« ki bo v sredo 5. t. m. V ta namen naj se zglašijo abonenti v torek pri dnevnih blaginji in naj dvignejo vstopnice za prihodnji dan. Kasnejše reklamacije ne bodo upoštevane.

Opera bo ostala zaradi snajenja od 10. avgusta do 2. septembra zaprta.

Iz Spodnje Štajerske

— **Novi grobovi.** V Beogradu je umrl diplomirani trgovec Rafael Salmić, doma iz Celja. V Celju je dovršil gimnazijo, trgovsko vedo je pa študiral na Dunaju. Zadnjih 12 let je bil nemški korespondent pri Priv. agrarni banki v Beogradu. V Strnišču pri Celju je umrl posestnik in trgovec Filip Schnabl, star 50. V Trbovljah je umrl obratovodja ing. Adolf Widra, star 62 let. V mariborski bolnici je umrl železniški ključavničar Maks Dobringer, star 36 let. V Mariboru je umrla hišna posestnica Cecilija Pevec, stara 85 let.

— **Prostovoljno gasilstvo v trboveljskem okrožju.** V nedeljo teden je izročil vladni svetnik dr. Josef Uregg v Trbovljah kot zastopnik deželnega svetnika listine o imenovanju starešin prostovoljnih gasilnih društev v trboveljskem okrožju. V nagovoru je naglašal pomen prostovoljnega gasilstva v Nemčiji. Posebno je podelil delo prostovoljnih gasilcev v trboveljskem okrožju pod vodstvom Franca Gučka. Sledilo je celodnevno veselje, na katerem so pokazali gasilci vso svojo spretnost.

— **Vojaki iz prve svetovne vojne so se zbrali v nedeljo teden v Frankolovu.** To je bil prvi njihov tovariški večer. Sestanku je prisostvoval tudi vodja zaščitnih oddelkov Štajerskega Heimata Blasch.

— **Veliko obrtniško tekmovanje.** Poročali smo že, da je razpisal delovno politični urad zveznega vodstva štajerskega Heimata veliko obrtniško tekmovanje. Prijavilo se je že nad 1000 obrtnikov. Samo v celjskem okrožju se jih je prijavilo blizu 700. Prijave pa še niso zaključene. Nagrada obrtniška dela bodo razstavljena v Mariboru, najboljša pa pridejo pozneje na razstavo v Madrid. Nagrada podjetja bodo imela razne prednosti.

Beleznica

KOLENDAR

Danes: Torek, 4. avgusta: Dominik

DANASNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Ubeznica

Kino Sloga: Plesalke okoli sveta

Kino Union: Zeljne ljubezni

Razstava slik Eda Derzaja v galeriji Obersani na Gosposvetski cesti

DEZURNE LEKARNE

Danes: Mr. Leustek, Resljeva cesta, Bahovec, Kongresni trg 12 in Nada Komotar, Vič — Tržaška cesta.

Z Gorenjskega

— **Nemški dijak pribežje na Gorenjsko.** V okviru namestitve po vodstvu nemške državne organizacije na jugovzhodu bo v avgustu nameščenih več nemških študentov tudi na Gorenjskem in sicer na narodnostnem, političnem, znanstvenem in strokovnem polju. Od 28. julija do 1. avgusta je bil v ta namen prirejen poseben tečaj v Gozd-Martuljku za vse nameščenec pod vodstvom dr. Fritza Kürbische, ki vodi blejsko podružnico nemške državne organizacije za zaposlitev študentov. Tečaja se je udeležilo 238 dijakov in dijakin narodnopolitične ter 112 dijakov in dijakin znanstvene strokovne službe. Učni načrt je obsegal predavanja o narodnopolitičnih nalogah Koroške, o zgodovini Gorenjske, o njenih rasnih osnovah, o načelih šolskega dela v novih pokrajinah, o mladinskem delu na Gorenjskem, o narodnostnih šegah na Koroškem in Gorenjskem, o kulturnih nalogah Koroške proti jugu itd.

— **Dve nesreči.** Na kolodvoru v Boh. Bistrici je padel oni dan z lokomotive premikalec Franc Zidar in se težko poškodoval na desni nogi. Pri trdki Merkur v Kranju zaposleni skladiščnik Josef Rechberger si je pa zlomil levo nogo. Oba ponesrečenca so prepeljali v bolnico na Golniku.

— **Nov tednik za kmete.** S 1. avgustom je začel izhajati pod naslovom »Wochenblatt der Landesbauernschaft Kärnten« nov tednik, ki bo imel za bralce z Gorenjskega tudi slovensko prilogo. V nji bodo objavljeni prevodi iz nemškega dela lista. Gauleiter dr. Friedrich Rainer je napisal za prvo številko uvodnik, ki v njem opozarja, da ostane kmečki značaj Koroške tudi v bodoče temelj njenega prebivalstva.

— **Iz Smartnega pri Liti.** V prvem polletju tekočega leta je bilo v Smartnem pri Liti rojenih 22 otrok, novih grobov je bilo pa 26.

Iz pokrajine Gorizije

— **6000 lir za poreljo sladoleda** bi bil skoraj dal posestnik G. P. iz Comena, ki je prispel te dni po opravihi v Gorizijo, ko bi ne bilo poštenja, ki ga je pokazal v zelo visoki meri prodajalec sladoleda v gorizijski sladoledarni Boni v ulici Mazzini št. 13. Ko je namreč prodajalec pospravil mize, je opazil na eni izmed njih listino, v kateri je bil 6000 lir. Listnico je spravil, ker je bil prepričan, da se bo lastnik vrnil. G. P. iz Comena, ki je bil zaradi pozabljenosti pustil listino na dotični mizi, pa je medtem tekkel po vseh uradih, kjer je imel opravke, misleč, da je tam pozabil svojo listino. Že je bil mislil, da je ne bo dobil, ko se je na trgu Vittoria spomnil, da je bil tudi v sladoledarni Boni. Brž je stekel tja, kjer je prejel iz rok poštenega prodajalca listino s polno vsebino. Posestnik G. P. je poštenega prodajalca lepo nagradil in se mu zahvalil rekoč, da bi ga bil sladoled zelo drago stal, ko bi ne bilo njegove poštenosti.

— **Pastirski obisk nadškofa Margottija.** Te dni je obiskal gorizijski nadškof mons. C. Margotti župniji Panikuja in Pecine. Po pastirskem obisku je birmal dečke in deklice iz obeh navedenih župnij.

— **Kap ga je zadel na cesti.** 57-letni Ivan Lipovec se je vračal domov. Pri San Vitu di Vipacco se je nenadno zgrudil na tla. Obležal je negiben. Zdravnik je ugotovil, da ga je zadel srčna kap. Mimoideci so ga našli že mrtvega.

— **Demografsko gibanje.** V Gorizi so bila 1. avgusta tri rojstva, trije smrtni primeri. Poroke ni bilo.

— **Romanje na Monte Santo.** V ponedeljek 10. t. m. bodo poromali gorizijski možje in žene na Montesanto, kjer bo ob osmih slovesno cerkveno opravilo.

— **Zlato mašo bo daroval v nedeljo 9. t. m.** v gorizijski stolnici stolni župnik mons. Anton Geat. Dopoldan ob osmih bo slovesna jubilejna maša, ob 17. pa blagoslov. Zatem bo mladinska akademija, ki se je bodo udeležili na povabilo člani župnijske Katoliške akcije in drugih verskih združb.

Radio Ljubljana

SREDA, 5. AVGUSTA 1942-XX

7.30: Pesmi in napevi. 8.00: Napoved časa — poročila v italijanski. 12.20: Plošče. 12.30: Poročila v slovenski. 12.45: Duo Golob-Adamič. 13.00: Napoved časa — poročila v italijanski. 13.15: Poročila v slovenski. 13.30: Lahko glasbo vodi dirigent Petralia. 13.50: Komorna glasba. 14.00: Poročila v italijanski. 14.15: Koncert čeliste Cende šedbauerja (pri klavirju Marjan Lipovec). 14.45: Poročila v slovenski. 17.15: Klasični orkester vodi dirigent Manno. 19.30: Poročila v slovenski. 19.45: Operetna glasba. 20.00: Napoved časa — poročila v italijanski. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenski. 20.30: Vojaske pesmi. 20.50: Operna glasba. 21.20: Predavanje v slovenski. 21.25: Simfonično glasbo izvajal orkester pod vodstvom dirigenta Victorja De Sabate. 22.10: Koncert ljubljanskega Komornega tria (M. Lipovec — klavir, A. Dermelj — violina, C. šedbauer — čelo). 22.45: Poročila v italijanski.

SPORTNI PREGLED

V juliju so lahkoatletski skoro v vseh državah tekmovali v državnih prvenstvih

Kratek pregled doseženih uspehov — Splošno so rezultati slabši kakor lanski — štirje svetovni rekordi švedskega „Nurmija“ Haegga

Ljubljana 4. avgusta

V nedeljo je elita evropskih lahkoatletov, ki jim razmere še dopuščajo posejanje igrati in urjenje svojih mišic, startala v Berlinu. Sestanek, ki naj bi nadomestil za silo evropsko lahkoatletsko prvenstvo, ki so ga morali odpovedati, je zbral na olimpijskem stadionu najboljši, kar zmore trenutno Evropa. O njegovem poteku in rezultatih smo poročali drugje in bo govora še med tednom. Poglejmo sedaj na kratko, kako so potekla lahkoatletska državna prvenstva v posameznih državah. Naš pregled razumljivo ne bo popoln, ker se moramo zadovoljiti samo s poročili, ki so nam prišla v roke.

Poglejmo najprej med Špance

Špansko lahkoatletsko prvenstvo je bilo že v prvih dneh julija. Dalo je naslednje prvake:

100 m: Revuelta 11,3, 200 m: Revuelta 23, 400 m: Lorenzo 51,6, 800 m: Piferer 2:02,2, 1500 m: Gomez 4:09,6, 5000 m: Andreu 16:39,6, 10.000 m: Rojo 35:00,6, 110 m zapreke: Moleszun 16,8, 400 m zapreke: Sanroma 1:00, štafeta 4x100 m: Castilija 45,2, štafeta 4x400 m: 3:35,6;

daljina: Hoz Soba 6,68, višina: Pons 1,80, ob palici: Gonzales 3,30, troskok: Navarro 13,06;

krogla: Erasquin 12,27, disk: Erasquin 37,15, kladivo: Climent 35,80, kopje: Perez 50,04.

Španska lahkoatletika se torej zaenkrat še ni dvignila iz povprečnosti.

Francoska lahkoatletika se počasi obnavlja

Francoski sport teče trenutno po dveh tirih: zase v zasedeni in zase v nezasedeni Franciji. Francoska lahkoatletika je v zadnjih letih izgubila svoje najboljše moči in se sedaj le s težavo obnavlja. Evo rezultatov s prvenstvenimi tekmovanji v Parizu, torej iz zasedene Francije:

100 m: Dolléans 11,200 m: Auray 22,4, 800 m: Menu 1:57,2, 1500 m: Rochard 3:59,8, 5000 m: Chailion 15:24,9, 110 m zapreke: Sapin 15,5, 400 m zapreke: Majgnan 56,4, 3000 m zapreke: Leveque 9:54,1, štafeta 4x100 m: S. E. 44,2, štafeta 4x400 m: Stade Francais 3:24,4; daljina: Joablanq 6,88, višina: Laporte 1,90, ob palici: Breithman 3,80 m, troskok: Joablanq 13,59 m.

krogla: Douhours 14,39, disk: Wittevranghel 43,88, kladivo: Broca 35,87, kopje: Fabre 52,18.

Z mednarodnega vidika sta najboljša rezultata v skoku v višino in v metu krogla. Priponimo naj še, da se je istočasno vršilo tudi juniorsko lahkoatletsko prvenstvo, ki je dalo slabše rezultate, kakor enako prvenstvo l. 1941.

415 lahkoatletov v borbi za italijansko prvenstvo

Tekme za italijansko lahkoatletsko prvenstvo je italijanska zveza priredila 11. in 12. julija v Bologni. Na start je povabila 415 lahkoatletov. Tekmovanje ni dalo posebnih rezultatov. Prvaki so postali:

100 m: Mariani 10,7, 200 m: Monti 21,9, 400 m: Lanzi 48,1, 800 m: 1:51,9, 1500 m: Vitale 3:57,2, 5000 m: Bevacqua 14:50,4, 110 m zapreke: Dentis 15,5, 400 m zapreke: Filippit 55,3.

daljina: Federzani 7,36, višina: Campagner 1,93, ob palici: Conchi 3,90, troskok: Cucotti 14,05.

krogla: Profeti 14,63, disk: Consolini 50,57, kladivo: Taddia 49,36, kopje: Matteucci 57,88.

Kar se ni posrečilo na državnem prvenstvu, to sta dva italijanska lahkoatleta dosegla kasneje med pripravami za Berlin. Bila sta izboljšana rekorda v metu kladiva in v tekni na 1000 m. Po klubih se je na prvo mesto uvrstil znani Oberdan PP iz Milana

Racioniranje živil v avgustu

Prehranjevalni zavod Visokega komisa-
riata za Ljubljansko pokrajino sporoča:
V mesecu avgustu pripadajo v Ljubljani-
ski pokrajini posamezniku sledeči obroki
racioniranih živil:
Dnevni obrok v gramih: kruha 150, ali
krušne moke 130, ali koruzne moke 225.

Mesečni obrok v gramih: testenin 1000,
riža 1000, maščobe (samo surovo maslo)
400, sladkorja 500, mila 100.
Krušne moke bo mogoče nakupiti le na
25 odrezkov; na ostalih 6 odrezkov je tre-
ba nakupiti in so trgovci dolžni prodajati
samo koruzno moko.

Stanovanjskih odpovedi je vedno manj

V prvih sedmih mesecih se je število sodnih odpo-
vedi napram lani znižalo za eno tretjino — Julija
je bilo odpovedanih 66 stanovanj

Ljubljana, 4. avgusta.
Ze večkrat smo ugotovili, da je število
sodnih stanovanjskih odpovedi vsako leto
manjše. Posebno je opaziti to nazadovanje
sedaj, ko je v veljavni stanovanjska zaščita
in sme hišni lastnik odpovedati najemniku
le v primerih, ki so v zakonu natančno do-
ločeni. Tendence k popuščanju je zlasti le-
tos očitna, kar je bilo razvidno že iz po-
ročila o stanovanjskih odpovedih v prvem
letšnjem tromesečju. Medtem ko je bilo
lanj v januarju, februarju in marcu odpo-
vedanih sodno še 297 stanovanj, je bilo
letos v istih mesecih vloženih le 224 sta-
novanjskih odpovedi. Še znatnejši je padec
števila odpovedi v drugem tromesečju in
v juliju v primeri s prvim tromesečjem in
tudi z enakim razdobjem lanskega leta.

Lani je bilo aprila, maja in junija odpo-
vedanih skupno 346 stanovanj. Največ ma-
ja, ko je bilo vloženih 137 odpovedi in je
maj dosegel letni rekord. Tudi junija jih
je bilo precej. S 124 odpovedmi je bil junij
na tretjem mestu. Prekoslil ga je razen
maja edino le september. V celoti je lani
drugo tromesečje bilo na prvem mestu po
število odpovedi. Sicer tudi tretje tromese-
čje ni mnogo zaostalo, vendar se je tedaj
že čutila tendenca popuščanja, ki je potem
prišla do izraza zlasti v četrtem tromese-
čju.

Letos je bilo v drugem tromesečju 206
sodnih stanovanjskih odpovedi. Napram
lanskemu letu torej padec za 140 odpovedi,
napram prvemu tromesečju pa za 18. Opo-
zorit je treba pri tem, da je ta pojav, da
je v drugem tromesečju manj odpovedi,
kakor jih je bilo v prvem, značilen za čas
in razmere. Znano je, da so ljudje veliko
bolj naklonjeni menjavanju stanovanja in
najemniku v spomladanskem, poletnem in
jesenskem času. Selitev je tako za najem-
nika kakor za gospodarja združena z ne-
prijetnostmi in težavami, ki jih nihče ne
premaguje rad v slabem vremenu in mra-
zu.

Izredno nizko število odpovedi je bilo
vloženih letos junija. Medtem ko je bil lani
junij, kakor smo zabeležili zgoraj, na tret-
jem mestu, je letos doslej na zadnjem. Ju-
nija je bilo odpovedanih le 38 stanovanj.
Več jih je bilo odpovedanih maja (73), naj-
več pa aprila, ki je s 95 odpovedmi zaen-
krat na prvem mestu.

V obeh tromesečjih je bilo lani odpo-
vedanih skupno 643 stanovanj, letos pa le
430. Julij, ki spada že v tretje tromesečje,
je prav tako mnogo bolj pohleven, kakor
je bil lani. Letos je bilo julija vloženih le
66 odpovedi, lani pa 114. Pregled gibanja
stanovanjskih odpovedi lani in letos nudi
v številkah za prvih sedem mesecev nasled-
njo sliko:

mesec	1. 1941	1. 1942
januar	97	90
februar	101	70
marec	99	64
april	85	95
maj	137	73
junij	124	38
julij	114	66
skupno	757	436

Število sodnih stanovanjskih odpovedi se
je napram lani znižalo torej za 261 ali
za dobro tretjino.
smemo pričakovati, da bo število odpovedi

tuli v naslednjih mesecih do konca leta
napram lani znatno nižje in da letos v
Ljubljani ne bo odpovedanih sodno niti
1000 stanovanj. Nedvomno bo to pomemben
rekord, ki ga v Ljubljani nismo zabeležili
od prejšnje vojne.

Vzroki za stanovanjske odpovedi so sko-
ro v 90% enaki: neplačana najemnina in
lastne gospodarske potrebe. Skoro vsaki
sodni odpovedi pa sledi tudi najemnikovo
ugovarjanje, ki se največkrat kaže za
neutemeljeno in kot poskus zavlačevanja.
Ko smo pred dnevi obiskali sodniško pi-
sarno, kjer sprejemajo vloge stanovanjskih
odpovedi, se nam je nudil naslednji tipični
prizor:

K uradniku je pristopil moški srednjih
let in ga obnavljajoče nagovoril:
— Gospod, tole sem včeraj dobil! Beše-
de so imele prizvok očika. V rokah je
držal običajni formular za odpovedi.

Uradnik ga je pogledal, nato mu pa po-
časi vzel iz rok listino in jo v naglici pre-
lele: — Kdaj ste prejeli to? Včeraj? To
je 31. julija. Stanovanje vam je odpoveda-
no za 1. septembra. Torej je odpoved pravi-
lna.

Mož je v zadregi pogledal v tla in zdelo
se je, da je pričakoval več. Nervozno je
prestopal na mestu in molčal.

— Torej kaj želite? ga je dobrodušno
zopet nagovoril uradnik, ki ima s takimi
posetniki že obilo izkušenj. Ven boste mo-
rali iti. Gospodar potrebuje stanovanje za
sebe. Njegov odpovedni vzrok je po zakonu
utemeljen in dopusten. Se boste že mo-
rali sprijazniti s tem? Treba bo poskati
novo stanovanje.

— Saj ga iščem, gospod. Sedaj se je mo-
žu že razveval jezik in postal je zgovoren.
Iščem ga že nekaj mesecev, toda ne mo-
rem ga dobiti. Saj sem to gospodariju po-
vedal. Na ceste me sedaj vendar ne bo vr-
gel. Sicer pa ni res, da bi on potreboval sta-
novanje zase.

— Tako, tako, ga je uradnik smehljaje
prekinil, to bi pa že bilo nekaj. Če ste res
prepričani, da je gospodarjeda utemeljitev
neosnovana, vložite ugovor. Potem bo od-
ločil na razpravi sodnik.

— Kaj se s tem kaj zavleče izselitev?
— Seveda se lahko zavleče. Uradniku se
je vedno bolj širil obraz od zadovoljstva,
da sta po ovinkih končno le prispela tja,
kamor je mož že v začetku želel, pa se ni
upal takoj izreči.

— Koliko pa stane tak ugovor? Torej
se en tehten pomislek, ki bi lahko vplival
na opustitev nasprotnovalne misli.

— Malenkost. Nekaj jih boste plačali za
kolke. Vse drugo je brezplačno. Kar poj-
dite na drugo stran v sobo 14 in tam po-
vejte, kaj bi radi. Tam vam bodo razložili
vse natančno.

— Hvala. Mož je odhajal očitno olajšan.
Upa, da bo dosegel vsaj nekaj tedensko
odložitve izselitve, čeprav ve, da proti go-
spodarijevi odpovedi nima upravičenega
ugovora. Takih, ki so z odpovedmi nezado-
voljni, je vse polno. Skoro toliko, kolikor
je odpovedi! Uspe pa jih le zelo malo.

Med odpovedmi konec julija naj zabele-
žimo, da jih je vložila pet tujih mestna ob-
čina. Odpovedala je stanovanja petim
strankam v svojih hišah, ker že delj časa
niso plačale najemnine.

vstopu drugih njenih predstavnikov v usta-
ški pokret lani 10. avgusta v okviru sveča-
nega državnega akta vodilno vlogo. Nedav-
no je bil imenovan za Dognalnika, tako
da spada zdaj v ožji krog Poglavnikovih
sotrudnikov.

— Tudi rodbinski člani odgovorni. V hr-
vatskem uradnem listu je bil objavljen te-
dni zakonski dekret o uvedbi novih metod
pri zatiranju zločinov proti državnemu in-
teresom. Po novih določbah lahko pošljejo ob-
lasti na prisilno delo v koncentracijska ta-
borišča za dobo 6 mesecev do 3 let rodbin-
ske članke tistih oseb, ki same ali pa kot
člani oboroženih skupin ogrožajo javni red
ali pa zagreše nasilja proti državi. Takim
rodbinskim članom se lahko zaseže vse pre-
moženje. Za rodbinske članke v smislu zaka-
na se smatrajo žena, starši, otroci, bratje in
sestre zasledovane osebe. Zakon ureja tudi
vprašanje odškodnine, ki jo morajo plačati
vsi davkoplačevalci dotične občine, kjer ima
zločinec domovinsko pravico. Če zločinec
izsede lahko zahtevajo davkoplačevalci po-
vrnilo denarja. Vsi ukrepi na temelju tega
zakona stopijo takoj v veljavo in proti njim
ni nobenega pravnega leka.

— Radio za vse. Hrvatski državni urad
za poročevalstvo in propagando si priza-
deva razširiti radio med vse svoje prebiva-
tstva. Poleg glavne oddajne postaje v Za-
grebu dobi Hrvatska v kratkem še tri ra-
dijske postaje in sicer v Sarajevu in Du-
brovniku, četrta v Banjaluki je pa že za-
čela oddajati. Obenem si državni propa-
gandni urad prizadeva ovrčiti med ljud-
stvom razširjeno naziranje, po katerem naj
bi bil radio namenjen samo višjim slojem.
Nova hrvatska država hoče pri izpolnjeva-
nju svojih notranjih nalog prav radio raz-
širiti med ljudstvo in z uspehom si prizade-
va povečati število radijskih naročnikov. V
enem letu je njihovo število naraslo za
dobro polovico in znaša zdaj nad 60.000.
v bodoče se bo pa še povečalo.

— Izvoz jeklenih balonov iz Srbije pre-
povedan. Srbska centrala za kemične pro-
izvode je prepovedala izvoz jeklenih balo-
nov v inozemstvo.

— Novi dinarski kovanci v Srbiji. Sr-
bska Narodna banka je dala včeraj v pro-
met nove kovance po 50 par.

**LJUBLJANSKI
KINEMATOGRAFI**
 Predstave ob delavnicah ob 18. in
18.15. ob očetih in praznikih ob
10.30 14.30 16.30 in 18.30

KINO MATICA — TELEFON 22-41
 Dolgo pričakovani film globoke
tjubezni in odpovedi!
Ubežnica
 Slavna igralca Jole Voleri, Renato
Cialente

KINO UNION — TELEFON 22-21
 Iz življenja v dekliskem internatu
Željne ljubezni
 V glavnih vlogah: Anne Shirley,
Ralph Bellamy I. t. d.

KINO SLOGA — TELEFON 27-30
 Izza kulis življenja balet v velefilmu
Plesalke okoli sveta
 V glavnih vlogah: Charlotte Thiel,
Irene v. Meyendorff, Carola Höhn,
Harald Paulsen
Harald Paulsen. Režija: Karl Anton.

— **Prebivalstveni registri v Dalmaciji.**
V okviru upravnih preureditev na področju
Dalmacije je izdal dalmazijski guverner od-
redbo, s katero se obvezno uvajajo v običaj-
ne posebne prebivalstveni registri. Posa-
meznim prefektom je prepuščeno odločitev,
s katerim dnem prične poslovati v svojem
področju ti prebivalstveni registri. Kakor
poroča »Agit« so pričeli poslovati ti regi-
stri s prvim avgustom v obeh občinah spa-
latske pokrajine.

— **V trafiki je bil okraden za 27.000 lir.**
V neki trafiki v Milanu je kupoval Ivan
Nordio iz Carsa Cristoforo Colombo 8 raz-
glednice in cigarete. Ko je hotel plačati,
pa je opazil, da mu je izginila listnica za
17.000 lirami ter ček za 10.000 lir. V tra-
fiki je bil tedaj več ljudi.

— **Več volne v Dalmaciji.** »Agit« poroča:
Na podlagi zadnjega štetja pred pričetkom
vojne je bilo v Dalmaciji 500.000 ovac. Ver-
jetno pa je, da je to število manjše nego
je v resnici ovac v Dalmaciji. Zagotovila
posebnega gospodarskega urada za ovčje-
rejo pa pravijo, da nudi Dalmacija široko
proizvodno možnost na torišču pridobiva-
nja volne, zlasti v onih predelih, ki so bili
priključeni zarski pokrajini. Sprito pri-
mitivnega postopka, ki je bil doslej v navadi
pri ovčereji, predvideva omenjeni urad,
da ne bo samo mogoče doseči kvalitativ-
nega izboljšanja v proizvodnji volne, ampak
tudi občno kvantitativno zvišanje
proizvedbe volne.

— **Loterijska sreča.** Dne 1. avgusta so
bile izžrebane sledeče loterijske številke:
Venezija 41, 3, 40, 73, 85, Bari 38, 6, 50, 15,
74, Cagliari 70, 41, 89, 8, 78, Firenze 24,
58, 66, 16, 61, Genova 59, 33, 34, 64, 88, Mi-
lano 46, 64, 74, 32, 67, Napoli 10, 45, 40,
2, 84, Palermo 17, 52, 48, 74, 82, Rim 47,
90, 33, 29, 62, Torino 76, 57, 86, 81, 74.

— **Noben zvišanje cene knjigam v ma-
gacinu.** Iz Rima poročajo, da je bilo v zad-
njem času ugotovljeno, da se cena knjigam
v »magacinu« zvišuje, navadno na ta na-
čin, da se čez prejšnjo ceno pečati nova,
višja cena. Korporacijski ministar pa je
obrnul pozornost pristojnih organov k temu
pojavu, ki je nedopusten. Hkrati je dal po-
trebna navodila za rigorozno kontrolno ak-
cijo. V teh navodilih je korporacijskih mi-
nister podčrtal, da imajo izdajatelji obvez-
nost, da vrnejo kupcem zneske, ki so bili
že vplačani na račun samovoljno zvišane
cene.

— **Okraden, ko je reševal dečka iz morja.**
V Pegli pri Genovi je bil deček na tem,
da utone. Tedaj se je pognal v morje, da
ga reši, mornar Sebastiano Durante. Ko
je dečka rešil in spravil na kopno, pa je
Durante opazil, da mu je v času, ko je
reševal potapljalčevega se dečka, neznan
zlikovec ukradel zlato uro, ki jo je bil
pustil v hišah, preden je zaplaval v morje.

— **152 italijanskih visokošolcev se ude-
ležuje poletnih tečajev za inozemce v De-
brencu.** Slovesni otvoritvi je prisostvo-
val tudi italijanski poslanik Anfuso. Skup-
no prisostvuje tečajem 271 dijakov iz Ita-
lije, Nemčije, Bolgarije, Slovaške, Španije,
Portugalske, Švice ter raznih arabskih
držav.

— **53 let ječe in 177.000 lir globe.** Pred pri-
stojnim sodiščem v Padovi se je zaključil
proces proti 34 obtožencem, ki so prišli na
zatožno klop zaradi tainega trgovanja z
velikimi količinami usnja, ki je bilo na ta
način odtegnjeno redni potrošnji. Od 34
obtožencev jih je bilo 32 obsodjenih. Skup-
no se bodo pokorili 153 let in 177.000 li-
rami globe. Največ so dobili Leone Chiare-
to 3 leta in 7 mesecev ječe ter 10.500 lir
globe. Ugo Zago tri leta in devet mesecev
ječe ter 11.000 lir globe. Aloiz Bianconi 3
leta in 6 mesecev ječe ter 9000 lir globe.
Pietro Vitadello tri leta in devet mesecev
ječe ter 11.000 lir globe.

— **Velik uspeh Gherardijeve komedije v
Lipskem.** Na odru glavnega dramskega
gledališča v Lipskem je bila prva nemška
uprizoritev Gherardijeve komedije »Oh, ti
dečke!«. Lipsko časopisje obhvalja zelo po-
hvalne ocene o delu ter uprizoritvi.

— **Hraber sin junakega mladeniča.** V
kanalu »Rimene« pri Mandruzzu, ki spaja
jezero Castel Toblino in Cavedine se je
kopal tudi mali Fabio Dallape. Nenadno
ga je zanesla voda navzdol. Fabij je pri-
šel klicati na pomoč, ko se je prijelja na
dvoprežnem vozu s polja avantgardist Hi-
larij Bolognani, ki je brž skočil z voza in
se pognal v kanal, kjer je še v zadnjem
hipu rešil nesrečnega dečka, ki ga je bila
voda že zagrinjala Bolognani je urejel le-
po darilo od dečkovih staršev.

— **Ziva zašuta pri iskanju premoga.** 61-
letna Terezija De Rossi iz ulice Bicetti v
Milanu je šla iskati premoga pri nekem
rudniku v Musoccu. Pri tem jo je zasul
plaz in je bila živa pokopana. Njeno trup-
lo so potegnili izpod nasutih zemeljskih
plastí — mrtvo.

— **Umrl je admiral S. Denti.** V Bologni
je umrl armadni admiral Salvatore Denti
di Piraino. Pokojni admiral je bil rojen v
Napoli 27. aprila 1875. Leta 1888 je vstopil
v italijansko mornarico. Leta 1926 je
postal divizijski admiral. Udeležil se je af-
riških bojev 1894, kitajskih bojev 1901, li-
bijske vojne in prve svetovne vojne 1915
do 1918. Prijel je več odlikovanj. L. 1930
je napredoval za armadnega admirala, po-
stal je predsednik vrhovnega mornariškega
sveta. Od leta 1939 je bil senator.

— **Naloga univerzitetnega tiska.** Podtaj-
nik G. U. F.-a je v navzočnosti šefa stran-
kinega tiskovnega urada poročal dirigen-
tom univerzitetnega tiska. Zatem so bili
novinarji G. U. F.-a sprejeti pri Podtajni-
ku P. N. F. Ravasiu, ki jim je predložil
navodila za nadaljnje delovanje, ki ga
mora univerzitetni tisk razviti v vojnem
času.

— **Nagrade 100.000 lir.** Prva razstava na-
grade Verona, ki je na njej razstavljenih
259 umetnin 170 slikarjev ter kiparjev iz
vseh delov Italije, je bila otvorjena dne
1. avgusta. Otvoril jo je veronski prefekt
v navzočnosti številnih predstavnikov, med
katerimi sta bila tudi Strankin zastopnik
Pellizzini in predsednik konfederacije profe-
sionistov ter umetnikov Di Marzio. Pre-
fekt veronski je v svojem otvoritvenem na-
govoru poudarjal, da bo ta manifestacija
ponovljena z dotacijo 100.000 lir za na-
grade.

— **Rešil kravo, sam umrl pod kolesjem
vlakla.** 80letni Josip Battista iz Buccovize
je pohitel proti železniški progi med po-
stajama Villa del Nevoso—Sappiane, da bi
rešil kravo, ki je zbežala k progi. Kravo
je zares pregal, v naslednjem hipu pa je
prisopihal vlak in zajel nesrečnega star-
čka, ki se ni mogel več odmakniti. Oble-
žal je ob tiru s počeno lobanjo in je bil
pri prici mrtve.

— **Papež sprejel finskega poslanika.** Pa-
pež Pij XII. je sredi julija v avdienci finskega
poslanika v Vatikanu Gripenberga, ki je
predložil ob tej priliki svoja poverljiva
pisma. Slovesen sprejem je bil v dvorani
»Tronetto«. Po sprejemu je papežil nanež
finskega poslanika v svojo zasebno knjiž-
nico, kjer se je z njim delj časa razgo-
varjal. Zatem je posetil finski poslanik
drž. tajnika kardinala Magliana.

— **Nesreče.** V splošno bolnico so sprejeli
naslednje ponesrečence: Janka Mahnetta,
18letnega sina mizarja iz Ljubljane, ki si
je pri padcu poškodoval levo roko; Rozi Mi-
haljevo, 64letno ženo državnega uslužben-
ca iz Ljubljane, ki ji je neki otrok na ce-
sti po nesreči zagnal kamen v glavo; 9-
letnega Stanka Jeraniča iz Ljubljane, ki
ga je ugriznil pes v levo nogo; Franca
Ocvirka, 15letnega delavca iz Ljubljane,
ki se je po nesreči vsekval v levo roko; 2-
letnega sina zasebnice iz Ljubljane Marka
Sajevca, ki si je pri padcu zlomil levo no-
go in Janeza Benčino, 14letnega delavce-
vega sina iz Ljubljane, ki je sekal drva in
vsekval v palec leve roke.

— **Izžrebani dobitki.** V seriji zakladnih
bonov, ki zapadejo 15. septembra 1950, so
bili izžrebani sledeči dobitki: dve nagradi
po 100.000 lir za štev. 811.499 in 924.207;
štiri nagrade po 50.000 lir za štev. 25.398;
495.153; 1.662.816 in 1.851.147. Nagrade
po 10.000 lir za štev. 84.477, 220.945,
426.108; 625.385; 675.529; 841.758;
1.015.411; 1.078.137; 1.283.074; 1.430.560;
1.580.032; 1.743.203; 1.898.499. V seriji 39a:
dve nagradi po 100.000 lir za štev. 773.946
in 1.325.315; štiri nagrade po 50.000 lir za
štev.: 601.641; 632.809; 986.802 in 1.786.635.
Nagrade po 10.000 lir: 14.441; 208.537;
477.969; 550.731; 623.410; 799.473;
1.142.904; 1.279.732; 1.361.594; 1.479.033;
1.565.377; 1.702.746; 1.927.667.

IZ LJUBLJANE

SPREMEMBA OPERNEGA REPERTOARJA

Lanskoletni abonma Sreda in B opozar-
jamo, da bo imel danes, t. j. v torek ob 17.
uri »Baletni večer« z nadomestilo za lani
izpadlo opero »Ero z onega sveta«. Abon-
nenti so upravičeni dvigniti vstopnice danes
pri dnevni blaginji v Operi.

— **Ij Ali se bo vreme spremenilo?** Po
solnemnem dopoldnevu je včeraj v opoldan-
skih in zgodnjih popoldanskih urah pri-
tisnila huda soparica. Zapihal je jug in
prinašal seboj temne oblake. Zdelo se je,
da bo prišlo do nevihte. V daljavi je nekaj
minut pred 14. uro celokrat močno za-
grmelo. Potem pa so oblaki krenili drugam
in niso več ogražali moči solca nad naš-
im obzorjem. Da je bil včeraj izredno
vroč dan, dokazuje tudi maksimalna tem-
peratura, že lepo število dni se je gibala
pod 30° C. V ponedeljek je znašala 22,4,
včeraj pa 30,0° C. Dvignila se je tudi mini-
malna temperatura. Včeraj je vremenska
opazovalnica v Zvezdi zabeležila 15,2° C,
članes pa 16,8°. Ponoči se je nebo poobla-
čilo in zjutraj kaže, da bomo dobili nekaj
dežja. Danes je na vrsti lunina sprememba
in vremenski napovedovalec Herschel
pravi, da bo jasno in toplo vreme. Ker pa
zračni pritisk že od petka počasi pa staj-
no pada, je verjetnejše, da se bo vreme
spremenilo. Nekaj dežja tudi zemlji in
rastlinam ne bo škodilo.

— **Ij Ptičji dresen.** To splošno znano ze-
lišče, imenovano tudi truskavec ali podpo-
nec (latinski Polygonum aviculare, nemški
pa Vogelknöterich) je trodižni plevel, ki se
rad marsikje tako razmnoži, da ni opaziti
kmalu razen njega tam nobene druge zeli.
Najbolj mu ugaja peščen svet, a kaj bu-
no jame rasti redi poletja, zlasti če po-
gostje dežuje. Prerastač pota in se šopiri
tudi na obdelani zemlji. Steblo ima leže-
če, a med travo in vohče višjimi rastlina-
mi stoječe, zelo vejatno in do pol metra
dolgo. Njegovi brezpečeljati listi so podol-
gasto jajčasti, cveti pa prav majhni blede
redekasti. V botaniki spada med dreve, v
isto vrsto kakor na primer ajde, kislice
(tudi rabarbara). Zakaj ga tu omenjamo?
Zgoly zato, ker se je razkošno udomačil le-
tos kar na prostoru, kjer bi človek tega
ne pričakoval. Sredi mesta — pred mest-

no kopelo v Kolodvorski ulici! Kako neki
se je sem zaneslo njegovo seme? Tunkaj-
šnje cestišče, tlakovano z drobnimi kocka-
mi, je že videti kot zelena preproga v ma-
lem. Ako ga dobra roka skoraj ne pride
čisto populiti, se utegne gotovo še dosti
bolj razširiti. — Navzlic temu, da je tru-
skavec povsod nadležna zlosta, pa je ven-
darle tudi kolikor toliko koristen. Neka-
teri si zdravijo namreč s čajem iz njega
bolne ledvice, želodčne ugnile, krvavitve
i dr. ali pa ga pijo v vino kuhanega zoper
spolne bolezni.

— **Ij Pražakova ulica.** Prejšnji teden so
jeli popravljati betonirano cestišče te uli-
ce med Miklošičevo cesto in Kolodvorsko
ulico. Del ulične sredine je mestoma za-
vzno ograjen in izločen iz prometa, da
morejo delavci nemoteno izsekavati po-
škodovani in obrabljeni tlak, ki ga bodo po
opravljenih začetnih pripravah zalili z no-
vim betonom močnejše vrste.

— **Oddelek za zdravstveno zaščito ma-
ter in dece** pri Higieniskem zavodu v Lju-
bljani (Dečji dom, Lipčeva ulica) sporoča,
da bosta poliklinika ter posvetovalnica za
matere in otroke dne 3., 4. in 5. avgusta
t. l. zaradi beljenja prostorov zaprti.

— **Ij Erjavčeva cesta od Igriske ulice do
Ceste Viktorja Emanuela** bo ob lepem vre-
menu 3 do 4 dni za vozni promet zaprta
zaradi obnovitve cestne prevleke.

— **Ij Obveznikom za oddaje živine.** Pre-
vodu. Obvezniki bodo dobili bele listke z
navedbo, koliko skupne teže morajo oddati
od 1. julija t. l. do 30. junija 1943. Na list-
kih bodo pripisani tudi lanski zaostanki
neoddane teže. Ti zaostanki pa so pripisani
tudi zato, da oddano težo lahko vsakdo pri-
merja s svojimi zapiski. Vse obveznike
opozarjamo, naj v interesu naše živinoreje
ob pozivih na dogone skušajo svoje ple-
menske živali zamenjati s plemensko slabšo
živino neobveznikov. Zaradi lažje zamenja-
ve naj pa živinorejci pripuščajo plemenja-
kom svoje dobre mlade živali tako, da bo
vsakdo, ki zamenja slabšo žival, dobil že
brejo žival. Eventualne presežke teže naj
obvezniki zaenkrat ne oddajajo drugim za-
radi morebitnega poznejšega poviška ob-
vezne oddaje. Zlasti oni obvezniki, ki so
dolžni še od lani, naj sami prijavijo mest-
nemu gospodarskemu uradu v sobi št. 35,
kdaj imajo žival pripravljeno za dogon, da
ne bodo potrebne prisilne terjatve.

— **Ij Ravnateljstvo I. moške meščanske
šole v Ljubljani** — Prule obhvalja, da se
prično na tej šoli pripravljali tečaji ita-
lijanske v sredino dne 5. avgusta ob 8. in
sicer na šoli na Grabnu. Obisk teh tečajev
je dovoljen vsem tukajšnjim učencem; za
tiste pa, ki imajo popravni ali razredni
izpit iz italijanske, je obisk teh tečajev
obvezen.

— **Ij Ravnateljstvo IV. moške realne gim-
nazije** obvešča vse učence, ki imajo po-
pravni izpit iz italijanskega jezika, da se
bodo v torek dne 4. avgusta začeli obvezni
tečaj iz tega predmeta in sicer: I. tečaj
za učence I.b in II.b razreda ob 8. II. tečaj
za učence III.a, III.b, IV.b, V.b, VI.b in
VII.a razreda ob pol 10. III. tečaj za učen-
ce I.a, II.a, III.c, IV.a, VII.b in VIII.a raz-
reda ob 8.

Od „Academije operosorum“ do Akademije znanosti in umetnosti

Predhodnica naše Akademije znanosti in umetnosti — Ustroj slovenske akademije

Univ. prof. dr. Milan Vidmar

Ljubljana, 1. avgusta. Prihodnje leto bo minilo 250 let, odkar je bila v Ljubljani ustanovljena Academia operosorum, ki jo smemo imenovati predhodnico naše Akademije znanosti in umetnosti. Ze iz tega je razvidno, da ima Ljubljana tudi bogato znanstveno tradicijo ter da tudi v kulturnem pogledu ni le mestice. V Ljubljani so delovali že v prejšnjih stoletjih, ko je bil pomen tega mesta mnogo manjši, številni znanstveniki in se udeleževali veliki umetniki, čeprav se ni bilo univerze. Kolikor lahko znanstveno življenje prejšnjih stoletij sploh primerjamo z današnjim, smemo tudi vzpostaviti Academia operosorum z današnjo najvišjo kulturno ustanovo Akademijo znanosti in umetnosti.

Ustanovitev Academije operosorum

Academia operosorum je bila ustanovljena, kakor pravijo zgodovinarji, po italijanskem zgledu l. 1693. Namen učene družbe je bil podpirati znanstveno in umetnostno življenje, odnosno razvoj posameznih ved in umetnosti. Temu namenu je služila tudi ustanovitev javne knjižnice l. 1700. To je bila naša prva javna knjižnica. Med ustanovitelj knjižnice so bili: škof Ziga Herberstein, prošt Ivan Prešern in Anton Dolničar (Thalnitser). Akademija je v začetku delovala tiho, ne da bi javnost opazovala na svoja prizadevanja. Prvo njeno slovesno zborovanje je bilo l. 1701. V družbi je bil tedaj zbran cvet kulturnega plemstva dežele izobražencev ter ljubiteljev umetnosti. Družbenikov je bilo 27 in zastopani so bili razni stanovi, ne le plemstvo in duhovščina. Vendar je bilo sorazmerno precej duhovnikov. Iz delovanja akademije je razvidno, da je bil njen program precej obširen, kajti njen blagodejni vpliv se je kazal na raznih področjih. Zato je pa treba obžalovati, da je akademija delovala le kratko dobo. Ze l. 1718 je bila razpuščena, odnosno opuščena. Baje je treba njen razpad pripisovati tudi neveljivosti zaradi spoštovanja ter ugleda, ki so ga uživali akademiki.

Stremenje po oživitvi akademije

V poznejši dobi so naši najboljši možje pogosto obžalovali, da nismo imeli več organiziranega znanstvenega življenja. Posamezni prosvetitelji so si prizadevali, da bi bila zopet oživila ljubljanska znanstvena akademija. Zamisel ponovne ustanovitve akademije je bila sprožena v drugi polovici 18. stoletja, a ni mogla biti uresničena. Tudi v Prešernovi dobi so se dobro zavedali, kako silno potrebna bi bila akademija za naše kulturno življenje, vendar tudi čas še ni dozorel, da bi lahko dobili tako pomembno kulturno ustanovo. Ustanovitev Slovenske matice l. 1863, torej po 170 letih po ustanovitvi prve naše akademije, je bila tudi sad prizadevanj po slovenski akademiji; ustanovitvi Slovenske matice — ali Matice Slovenske, kakor so ustanovo imenovali v začetku — so si zastavili zadnji smoter — Slovensko akademijo.

Znanstveno društvo

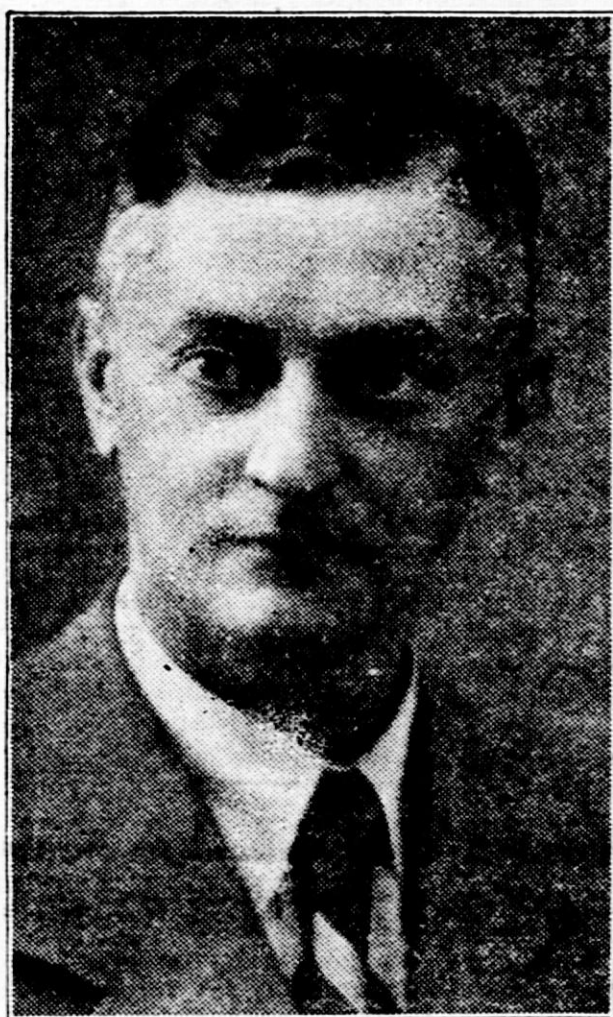
Vseučilišče smo končno dobili, ne pa tudi hkrati akademije. Ustanovitev akademije je bila sicer posledaj lažja ali vsaj potre-

bo po nji je bilo lažje dokazati. Pri ustanovitvi so morali seveda sodelovati predvsem znanstveniki; toda znanstveniki sami niso mogli dati akademiji tudi pravne in gmočne podlage. Znanstveni, vseučiliški delavci sicer lahko organizirajo znanstveno delovanje, a pogoje za življenje akademije more izpolniti le oblast, bodisi sama ali pa tudi ob podpori mecenov. Zdi se, da se v novejšem času pri nas mecenizem ni tako zelo razvil, kakor je bil v prejšnjem. Zato je bil n. pr. Zois kot izpodbudnik našega kulturnega življenja na prehodu med 18. in 19. stoletjem, si ne moremo več misliti in začetku tega stoletja.

Mi v tem pogledu še nismo bili zrela za kulturne ustanove, ki potrebujejo gmočno podporo zasebnikov. — Kako silno se je čutila potreba po akademiji, pa sprevidimo že iz tega, da je bilo 6. oktobra l. 1921 ustanovljeno Znanstveno društvo za humanistične vede. Zasluga za to gre predvsem pokojnemu Ivanu Prijatelju in univ. prof. R. Nahtigalu. Znanstveno društvo je vsaj delno nadomestilo akademijo in pripravilo je njen filozofsko-filološko zgodovinski razred.

Akcija kulturnih ustanov

Stremenje po ustanovitvi akademije je bilo čedalje bolj živo; zato je tudi prišlo do združitve naših kulturnih ustanov pri skupni akciji za ustanovitev akademije. Združili sta se: Znanstveno društvo in Narodna galerija, njuna stremjenja sta pa še podprli društvi Slovenska matica in »Pravnik«. Glavni namen akcije je bil zbrati sklad za ustanovitev ter delovanje akade-

Univ. prof. dr. Fran Ramovš

mije. Do ustanovitve državne akademije ni prišlo dolgo, zato so naše kulturne ustanove ustanovile akademijo društvenega značaja.

»Zasebna« akademija

Marsikomu najbrž ni znano, da je bila pred ustanovitvijo državne akademije ustanovljena v Ljubljani »zasebna« znanstvena akademija, če jo smemo tako imenovati. Na tedanjem velikem ljubljanskem županstvu so bila že l. 1929 potrjena pravila akademije kot znanstvenega društva in rektor R. Kušej je 8. decembra l. 1937 imenoval prve »akademike«, člane. Ustanovni občni zbor akademije je bil 12. decembra l. 1937 in na njem se poverilo upravo kot starostnemu predsedniku univ. prof. A. Ušeničniku in tajniku univ. prof. M. Kosu. Akademijo smo torej dobili prej kakor je izšel odlok o ustanovitvi državne akademije. Toda ta akademija kot znanstveno društvo je stopila v življenje le na papirju.

Ustanovitev Akademije znanosti in umetnosti

Uredba o ustanovitvi Akademije znanosti in umetnosti je bila objavljena v »Slovenskih Novinah« 31. avgusta l. 1938, torej šele pred štirimi leti. Ministrski svet jo je sprejel ter je dobila zakonsko veljavo 11. avgusta istega leta. Šele z ustanovitvijo

akademije v Ljubljani je bil tudi v resnici priznan našim znanstvenikom primerno priznanje, tako da so se uvrstili tudi pred svetom med akademike, člane najvišjih kulturnih delavcev, ki uživajo v vseh kulturnih državah največji ugled.

Ustroj akademije

Člen 6. uredbe o ustanovitvi akademije določa, da ima akademija štiri razrede: filozofsko-filološko-zgodovinski; pravni; matematično-prirodoslovni (njegov področje se razteza tudi na tehniko); umetniški. Čl. 8. pa določa, da ima akademija redne, dopisne in častne člane. Rednih članov sme biti do 30, dopisnih pa 60. Prvi član so bili imenovani 17. oktobra l. 1938, in sicer: za filozofsko-filološko-zgodovinski razred A. Ušeničnik, R. Nahtigal, Fr. Kidrič, M. Kos in Fr. Ramovš; za pravni razred: M. Dolenc, L. Pitamic, G. Krek, J. Polec in R. Kušej; za matematično-prirodoslovni: R. Plemelj, J. Hadži in R. Zupancič; za umetniški razred: O. Zupancič, M. Jama, J. Plečnik, Fr. Finžgar in R. Jakopič. Za prvega predsednika akademije je bil imenovan 4. januarja l. 1939 R. Nahtigal. Prva uprava akademije se je sestala 28. januarja 1939. V nji so bili: kot predsednik R. Nahtigal in glavni tajnik G. Krek; razredom so pa načelovali: filozofsko-filološko

zgodovinskemu Fr. Ramovš (namestnik Fr. Kidrič); pravnemu M. Dolenc (nam. R. Kušej); matematično-prirodoslovnemu J. Hadži (nam. R. Zupancič); umetniškemu Fr. Finžgar (namestnik M. Jama)

Novo vodstvo

Pred dnevi ste zvedeli, da je Akademija znanosti in umetnosti dobila novo vodstvo. Visoki komisar je imenoval v smislu pravil 27. junija za predsednika univ. prof. dr. M. Vidmarja. Akademiki so se sestali 11. julija in izvolili izmed sebe za tajnika univ. prof. Fr. Ramovša. Ti imeni nam jamčita, da bo akademija delovala tako uspešno ter v čast naše znanosti in umetnosti pred svetom kakor prva leta svojega življenja. Da akademija v resnici dela, smo imeli priliko ugotovljati ob izidu tehničnih publikacij naših znanstvenikov. Vsi razredi akademije so dali že več pomembnih znanstvenih del. — Naša javnost dobro pozna obo znanstvenika, ki sta zdaj na čelu akademije. Dr. M. Vidmar spada med tiste naše znanstvene delavce, ki se znajo tudi približati širšemu občinstvu in ki jim znanstveno delovanje ni pregraja da bi se zaprli pred vsem drugim svetom. Dr. M. Vidmar je pisec številnih znanstvenih del, ki jih zna dobro ceniti tudi tujina, znan je pa še širšemu občinstvu po svojih prirodoslovno-filozofskih knjigah, ki nam odkrivajo nove in izredno zanimive poglede na življenje. — Univ. prof. Ramovš je znan kot eden naših najodličnejših jezikoslovcov. Njegovo glavno življenjsko delo je »Historična gramatika slovenskega jezika«. Upamo, da bo končano. Razen tega dela je učeni jezikoslovec napisal še številne razprave in knjige.

Ali je naša usoda zgolj naključje?

O tem so ljudje razmišljali že v pradavnih časih in to vprašanje nas še vedno zanima

Ali je usoda res zgolj naključje? Ali ni naključje kljub svoji navidezni poljubnosti vendar le podvrženo nekemu neznanimu zakonu? O tem se je že pisalo in razpravljalo v pradavnih časih pa vse do današnjih dni. Le eno je bilo vedno jasno: da so namreč vsi ljudje brez izjeme in neizprosno včlenjeni v verigo usode. Zato je šlo vse stremenje za tem, kako bi se spreminjalo se negotova tajna srečnin in nesrečin naključij povežala na nek nespremenljiv zakon stalnosti, rednosti in gotovosti. Tudi v najdaljnji preteklosti je risala usoda svoje kroge, toda v nočni temi so zalesketale in nesprenljivo svetile zvezde. Astrologi so na podlagi zvezd iskali v svojih horoskopih srečo enako kakor mistiki in kabalisti v svojih številkah Napačno bi bilo zasmehovanje tega početja. Ali smo se morda dandanes vse preveč oddaljili od njihove poti? Še bolj kot nekoč skušamo danes v številnih razčlenitih temo usode, da bi jo v dobrem okrepili in v slabem premagali. Razlika je samo ta, da so te ljudi nekoč imenovali kabaliste, da, nes pa jim pravimo — statistiki.

Vsekakor pa smo po stari sleh prišli že daleč naprej. Ne samo zaradi tega, ker so znanstveniki prišli do novih, boljših spoznanj, ki so bila v davnih stoletjih še neznanja, nego predvsem zaradi tega, ker je človeštvo postalo zrelejšje, ker je našlo pot iz onemoglosti posameznika do moči skupnosti.

Bila je zgolj skrb za usodo posameznika, če so se nekoč ljudje, pa najsi so bili to znameniti vojskovodje ali preprosti meščani, zatekali po svet k astrologom, Docela osebne, na najožji krog omejene zadeve so bile, katere naj bi bile razvzojale mistične številke kabalistov. Šlo je vedno le za svoj »jaz«. Ali bom imel uspeh in postal bogat? Ali bodo moje moči zadostovale, da se zavarujem pred bedo? Kdaj napoči ura moje smrti? Ali hoče moja usoda, da zapustim svoje v siromaštvu? In vse one mistične znanosti so ljudi razočarale s svojimi pozitivnimi ali negativnimi odgovori.

Kabalisti sedanje dobe, statistiki pa odgovarjajo samo na ona vprašanja usode, ki jih stavi skupnost: ali ta skupnost prospera, ali pa je obsojena na propad? Koliko ljudi doseže to ali ono starost? S katere strani je naše življenje in naša bodočnost najbolj ogrožena? In ker odgovarja statistika na vsa taka vprašanja z jasnimi številkami, ima skupnost iz teh števk koristi za vsakega posameznika, ker daje vsakemu posamezniku priliko, da se z doseženimi dognanji okoristi.

Prve statistične preiskave, ki jih je izvel ugledni zupnik Neumann v Vratislavi leta 1680 za okrog tisoč prebivalcev svo-

je župnije, zaslužijo priznanje zgodovinskega dejanja. Ze ti skromni podatki, čeprav so se nanašali zgolj na rojstvo, bolezen in smrt le tisoč ljudi, so služili takrat živemu vodilnemu matematiku kot osnova za proračune, ki so dali skupnosti nič manj kot sredstvo, da se zavaruje pred neveljavnostmi golega naključja. Bil je to astronom Halley — po njem je imenoval tudi od njega odkrit komet — ki je kmalu za tem izdal senzacionalno razpravo, v kateri je na osnovi Neumannovih podatkov izračunal po verjetnostnih računih prve tabele umrljivosti.

S tem je bilo prvič s strogimi številkami dokazano, da je tudi smrti, čeprav ima popolnoma protoizbrbo svojih žrtev, postavljena gotova meja. Spoznali so srednjo vrednost, povprečno število smrtnih primerov, ob enem pa so s tem odkrili številni princip, ki skupnosti dovoljuje, da z malenkostnimi žrtvami omili udarce usode za posameznika in mu zagotovi bodočnost. S tem trenutkom je nastala nova veda, ki je postala v psihološkem in gospodarskem pogledu tako ogromne važnosti: zavarovalna veda.

Za človeštvo je nastopila tako rekoč nova doba. Ne samo smrt, tudi nesreča se je pred gotovo številčno mejo ustavila. Sedaj je šlo za to, da se za vsak primer, za vsak čas in za vsako poljubno število ljudi izračuna višina žrtev, ki jih bi moral vsak posameznik doprinesiti, da bi mogla skupnost zagotoviti vsakemu posamezniku življenje, imetje in delo. Tudi to delo se je posrečilo in proračuni so bili z vsakim letom zanesljivejši, kajti statistika je šla in zavarovalna veda je računala.

Ideja zavarovanja pa je že mnogo, mnogo starejša in sega morda celo v ono dobo, ko je človeštvo opustilo menjalno trgovino in se oprijelo točno določene valute, s čimer je bila dana možnost, spravljati v dobrih časih prihranke za slabe čase. V starem Rimu je obstajalo celo zakonito zavarovanje zoper razne vrste nesreč in neveljavnosti. Tako so se lahko zavarovali križarji za primer ujetništva, trgovci svoje blago, morjeplovci svoje ladje. Toda razlika je v tem, da so bila ta zavarovanja vse dotlej, dokler ni imela za osnovo točne statistike, zelo nezanesljiva in docela odvsnia od srednjega ali nesrednjega naključja. Bila je to več ali manj samo neke vrste nevarna spekulacija s pustolovskim značajem stave. Zato ni nič čudnega, če so se v srednjem veku vespovsod postavljala znamenja, ki so človeštvo opozarjala, naj bo pripravljeno, ker nihče ne ve ne ure ne dneva.

Dandanes je statistika postavila naključju svoje meje. Sedaj je na primer dognano, da na primer od tisoč ogroženih

ljudi zadene usoda samo deset. Morečo negotovost je zamenjala tolažilno in svari-lo število, in tam, kjer je bil prej človek brez vsake zaščite, je danes nastopilo — zavarovanje.

Točno opredeljene, nevarljive številke razkrivajo danes usodo: Izmed desetih enoletnih otrok — ugotavlja na primer statistika — jih doseže osem štirideseto, samo pet šestdeseto in le en sam bo dosegel osemdeseto leto. Prav tako vemo na primer danes dokaj točno, da izmed 100.000 tridesetletnih ljudi, ki so se zavarovali za primer smrti, umre na leto povprečno 700. Na podlagi tega se izračuna, koliko mora vsak posameznik prispevati, da se lahko izplača posmrtnina za teh 700 ljudi na leto.

Stanje zavarovanja je v marsikaterem pogledu tudi merilo zrelosti posameznih narodov. Čim bolj je kateri narod napreden, tem več je je število zavarovancev. Statistika tudi kaže, da je mlajša generacija skoro brez izjeme zavarovana, dokaz, da mlajši rod pravilno razume velik socialni in gospodarski pomen zavarovanja. Naloga držav pa seveda je, da je zavarovanje zasnovano na zdravi podlagi.

Slovaška delovna skupnost

Pod predsedstvom prezidenta slovaške republike dr. Tise je bila te dni seja ožjega predsedstva Hlinkove stranke. Na nji so bila odobrena organizacijska pravila slovaške delovne skupnosti, v kateri bodo organizirani vsi zaposleni Slovaki v štirih poklicnih skupinah. Odobrena so bila tudi pravila Zveze izdajateljcev, obrtnikov in denarništev ter poslovnik Zveze slovaških študentov in socialnega inštituta. Zanimivo je, da se obveznost članstva v slovaški delovni skupnosti ne razteza na pripadnike slovaške vojske, zaščitnih oddelkov, uslužbencev vrhovnega kontrolnega odbora in člane samostanskih redov. Na seji je bila odobrena tudi zgraditev strankinega doma Hlinkove stranke v Bratislavi.

Razen naštetih izjem bodo morali biti včlanjeni v slovaški delovni skupnosti vsi kakor koli in kjer koli zaposleni Slovaki. V tozadnem zakonu je rečeno, da bo izpolnjevala ta organizacija važne socialne naloge in skrbela v sporazumu s Hlinkovo stranko za vzgojo slovaškega naroda. Slovaška delovna skupnost bo obstajala iz treh skupin, in sicer: industrijske, obrtne in bančne skupine za pripadnike svobodnih poklicev in končno skupine državnih in javnih namestencev. Te tri stanovske skupine se lahko dele še po strokah. Vsi člani organizacije bodo plačevali prispevke v višini 1% svojih dohodkov. Organizacija bo tesno povezana s Hlinkovo stranko. Generalni tajnik stranke dr. Kováčik bo obenem predsednik nove stanovske organizacije.

Bolgarski tobak lanske letine

Ostanek lanskega tobačnega pridelka v Bolgariji je bil doslej na razpolago finančnemu ministrstvu pri trgovcih, ki jim je poverjena prodaja tobaka. Da bi pa ne šlo preveč tobaka v inozemstvo, tako da bi ga Bolgariji sami primanjlovalo, so oblasti že lani odredile, da mora ostati 6% za izvoz določenega tobaka v skladiščih na razpolago finančnemu ministrstvu.

Zdaj je pa izdal finančni minister odlok, po katerem se lahko prične izročanje tobaka tobačnim tovarnam že z 20. avgustom. Dotlej bo že pripravljen razdelitveni ključ. Cene so določene na 12 levov kilogram za cele tobačne liste in 9 levov za zdobljen tobak franko v skladišče. Samo v izjemnih primerih se sme znižati ta cena od 8 na 5 levov. Trgovci morajo prodati tobak tovarnam po določenih cenah.

KAJ SE VZAME

— Ali misliš, se je genizolnost podeduje?
— Tega ne vem, ker nimam nobenega otroka.

SIROKOGRODNOST

— Gospod plačlini kovance za 2 liri mi je padel na tla. Če ga najdete, mi ga vrnete jutri, če ne ga pa lahko obdržite.

DOSLEDNOST

— Koliko si stara, Nadica?
— Devetnajst let.
— Kako to, ko si mi pa pred dvema letoma dejala isto?
— Seveda, ker ne spadam med tiste ljudi, ki govorijo danes eno, jutri pa drugo.

TAKO MISLI ON

— Ali je res, da te je poljubil proti tvoji volji?
— Vsaj on misli tako.

OTOSKA USTA

Mala Dragica sreča na ulici na izprehodu z mamo gospoda, vsega kosmatega po obrazu.
— Mamica, — vpraša Dragica, — ali se ta gospod zjutraj umije ali samo počee po obrazu.

D. Du Maurier:

Prva žena

Roman

Nikoli mi še ni bilo tako pri duši, kar sem bila v Manderleyju. Morda zato, ker se je bil Maksim odpeljal v London?

Toliko da se nisem zgrajala nad seboj. Sama sebe nisem razumela. Ko se je odpravljala, mi je bilo hudo. Zdaj pa vsa ta sreča, ta otroška želja, da bi tekala po tratah in se kotilila po travnatem bregu nizdol. Poplaknila sem si zadnje drobtinice prepečenca iz ust in poklekala Jasperja. Morda je bilo vse to zadovoljstvo samo posledica lepega dne...

Po Srečni dolini sva krenila nizdol proti malemu zalivu. Azaleje so bile že ocvetele; rjavi in oveneli so ležali cvetni listi po tleh. Zvončnice so še cvetele in so v gozdih nad dolino, kjer se je zelenila mlada, kodrasta trava, kakor preproga pokrivala tla. Mah je dišal s svojim močnim vonjem, ki se mu je pridruževalo grenkljasto dehtenje zvončnic. Vznak sem legla sredi cvetic, s sklenjenimi rokami za glavo; Jasper se je stiskal k meni in me sigaje gledal, slina se mu je cedila z jezika in njegov izraz je bil bedast od blaženstva. V drevo nad nama se je slišalo prhutanje golobih kril. Globok mir je vladal okrog. Kdo ve kajak se nam zde vsi kraji

58

tako lepi, kadar smo sami, sem pomislila na tihem... Kako vsakdanje in bedasto bi bilo, ko bi zdajle imela pri sebi staro sošolko, ki bi mi klatila neumnosti: »Saj res, ondan sem srečala ubogo Hildo. Tisto, ki je bila tako vrla pri tenisu. Poročena je, dva otroka že ima.« Tako ne bi videli zvončnic niti ne bi slišali Maksima ne. Da je bil on z menoj, ne bi bila mogla tako ležati in z zaprtimi očmi žvečiti travno stebelce. Nehote bi ga bila opazovala: njegove oči in njegov izraz, ter se vpraševala, ali je zadovoljen ali se dolgočasi, in vobče, kaj mu roji po glavi... Zdaj sem lahko počivala; vse to ni bilo važno. Maksim je bil v Londonu. Lepo je bilo biti spet doma. Ne, saj nisem mislila na to... To so bile grde, nepoštene misli. Maksim je bil moje življenje, moje vse. Vstala sem s cvetnega ležišča in poklekala Jasperja; krenila sva proti morju. Plima je bila nizka, vode so bile videti mirne in daljne; zaliv je nalikoval velikemu, pokojnemu jezeru. Težko si je bilo misliti, da kdaj razsaja na njem vihar, takisto, kakor si poleti težko zamislimo zimo. Vetrna ni bilo, in sonce se je zrcalilo v malih mlakah, ki jih je voda tvorila med skalovjem. Zdačji pa je jel Jasper skakati po skalah, se obračati in me gledati. Uhalj, ki se je bil zavil, mu je dajal smešno zanikarn izraz.

»Ne tja, Jasper,« sem zaklicala. Pa je bilo bob ob steno. Kakor da me nalašč hoče ubogati, je skakal s skale na skalo. »Grdeži ti!« sem rekla glasno in jela plezati za njim, trdno odločena, da ne pojdem na ono stran. »A saj ne

morem drugače. In konec koncev, Maksima ni z menoj. Nič hudega ne delam.«

Povejame sem brodira po mlakah. Ob nizki plimi je imel zaliv povsem drugačno lice. Manj strašno je bil. V malem pristanu je bilo za kak meter vode: toliko, da bi čoln komaj plaval. Boja, popleskana z belimi in zelenimi pasovi, je še vedno plavala na svojem mestu; prvič teh barv nisem bila opazila. Morda zato ne, ker je deževalo in so se barve zlivale. Breg je bil zapuščen. Po skalah sem šla okrog zaliva in se vzpela na nizki kameniti zid, ki je obdajal pristan. Jasper je tekel naprej, kakor da ga vleče navada. V zid je bil vdelan železen obroček, in železne stopnice so se spuščale prav do vode. Semkaj so najbrže privezovali jadrnico, sem pomislil, in po stopnicah so hodili nanjo. Stala sem baš nasproti boje, ki je bila kakšnih deset metrov od mene. Na nji je bil napis, in ko sem se iztegnila, sem ga prečitela: »Je reviens.« Kakšno čudno ime! To ni bilo ime za jadro. Morda je bila kupljena v Franciji; tam sem časih videvala ribiške čolne s podobnimi imeni: »Srečna vrtnice« ali »Evo me«. Je reviens... Da, konec koncev je bilo to ime kar dobro za jadro; samo jadrnici ni prineslo sreče, ker se ni več vrnila...

Zunaj na širokem morju, onkraj svetilnika na rtu, je moralo biti mraz. V zalivu je bilo morje mirno, a tudi danes, ob lepem vremenu, so se gribenili okrog rta majhni, penasti valovi. Lahka ladica bi morala zaplesati v vetru, kakor hitro bi jo plula rt. In gotovo bi ji morje butalo v boke in

pljusvalo čez palubo... Kdor bi stal pri krmilu, bi si brisal peno s čela in iz oči ter se v skrbih oziral po nihajočem jarbolu. Kakšne barve je neki bila Rebekina jadrnica? Nemara bela in zelena, kakor boja. Ne zelo velika, je bil rekel Frank, in majhno kabino je imela.

Jasper je vohljal okrog stopnic. »Semkaj!« sem ga opominjala. »Prav nič me ni volja, da bi hodila pote v vodo!« Vzdolž zidu sem se vrnila na obalo. Hišica tam na robu gozda ni bila več tako izgubljena in mrka, kot se mi je zdela prvikrat. Na soncu je bila videti precej drugačna; in tudi dežja ni bilo, ki je takrat bobnal po strehi. Počasi sem stopala proti nji. Bila je hišica kakor toliko drugih, hišica, v kateri ni nihče stanoval. Prav nič strašnega ni bilo na nji. Vsak kraj bi v takšnih okolišninah neogibno postal vlažen in odljuden. Še z novo hišo ne bi bilo drugače. In tu so bile svoje dni malice pri mesečini in druge takšne zabave. Ob sobotah so prihajali gostje; kopali so se in vozili po morju. Ustavila sem se ter vrgla oči po zanemarjenem vrtnu, ki so ga dušile koprive. Morda bi lahko poslali koga izmed vrtnarjev, da ga nekoliko počedi. Kaj ga je bilo treba puščati v takem stanju? Odpila sem leso in se približala hišnim vratom. Bila so priprta, a jaz sem dobro pomnila, da sem jih bila zadnjič zaprla. Jasper je cvilil in vohal po pragu.

»Nikar tako, Jasper!« Jasper pa je vohal, vohal in šilil s smrčkom v režo. Odrinila sem vrata in pogledala noter. Precej tema je bilo. Kakor tistikrat,